

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

1000 - София
ул. „Будапеца“ № 16
тел.: 94 04 650; факс: 829 43 24
Телефонна централа: 94 04 999

ISSN 1312 - 5265
web-site: www.fsc.bg
e-mail: bg_fsc@fsc.bg

Б Ю Л Е Т И Н

брой 10/2014

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

СТОЯН МАВРОДИЕВ
НИКОЛАЙ ПОПОВ
АНГЕЛ ДЖАЛЪЗОВ
РАЛИЦА АГАЙН - ГУРИ
ВЛАДИМИР САВОВ
АНДОН ГЕОРГИЕВ
БИЛЯНА ЕВТИМОВА

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:

ДОРА КАМЕНОВА

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е**НОРМАТИВНА УРЕДБА****НАРЕДБА № 49**

от 16 октомври 2014 г.

за задължителното застраховане по чл. 249, т. 1 и 2 от Кодекса за застраховането и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства ► 3

НАРЕДБА

за изменение на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 15 от 2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства ► 18

ДЕЙНОСТТА**НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР
ПРЕЗ ОКТОМВРИ 2014 г.****I. РЕШЕНИЯ**

на Комисията за финансов надзор ► 19

II. ИНДИВИДУАЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ

на Председателя

на Комисията за финансов надзор ► 21

III. ИНДИВИДУАЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ

на заместник-председателите

на Комисията за финансов надзор ► 21

IV. ВПИСАНИ ПРОМЕНИ

в регистрите на Комисията за финансов надзор ► 26

V. УВЕДОМЛЕНИЯ

по чл. 145 ЗППЦК ► 28

ДОКУМЕНТИ**РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ**

за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно като инвестиционен консултант, на 10 и 11 януари 2015 г. ► 29

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ

за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер ► 31

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ

за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант ► 38

НОРМАТИВНА УРЕДБА**НАРЕДБА № 49
от 16 октомври 2014 г.**

за задължителното застраховане по чл. 249, т. 1 и 2 от Кодекса за застраховането и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства*

**Раздел I
Общи положения**

Чл. 1. (1) С наредбата се уреждат условията и редът за извършването на задължителното застраховане по застраховките „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и „Злополука“ на пътниците, за сключване на граничната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, за издаване на сертификат „Зелена карта“ и редът за тяхното отчитане.

(2) С наредбата се урежда единната унифицирана номерация за:

1. полиците по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите;
2. полиците по гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите;
3. сертификатите „Зелена карта“;
4. полиците по задължителната застраховка „Злополука“ на пътниците.

(3) С наредбата се въвежда единна методика за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства. Съветът на Гаранционния фонд ежегодно до 30

септември приема и представя в Комисията за финансов надзор становище за необходимостта от актуализация на методиката по изречение първо заедно с конкретни предложения за изменение и допълнение в съответствие с изразеното становище.

(4) С наредбата се урежда съдържанието на полиците по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Чл. 2. Договорите за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и за задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците се сключват само по условията на Кодекса за застраховането и тази наредба.

Чл. 3. (1) За едно и също моторно превозно средство и в рамките на лимитите по чл. 266 от Кодекса за застраховането застраховател няма право да сключва задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите при наличието на друга такава, при условие че сроковете на валидност на двете застраховки изцяло или частично съвпадат.

(2) Гаранционният фонд обезпечава технологично изпълнението на забраната по ал. 1.

* ДВ, бр. 90 от 2014 г.

Раздел II

Задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 4. (1) Застрахователната полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите съдържа само реквизитите по чл. 184, ал. 3, т. 6, 8, 9, 10 и ал. 5 от Кодекса за застраховането, както и:

1. наименованието на застрахователя;
2. седалището и адрес на управление на застрахователя, като застрахователите от трета държава, извършващи дейност чрез клон в Република България, посочват седалището и адреса на управление на застрахователя в третата държава и на клона в Република България;
3. номер на акта на компетентния орган, с който е издаден лиценз за извършване на застрахователна дейност от застрахователя, като застрахователите от трета държава, извършващи дейност чрез клон в Република България, посочват номера на акта на компетентния орган по седалището на застрахователя в третата държава и на компетентния орган в Република България;
4. ЕИК за застрахователите със седалище в Република България, съответно номер на регистрация в търговски или друг подобен регистър за застрахователите със седалище в държава членка или в трета държава;
5. името и адреса, съответно наименованието, седалището, адреса на управление и ЕИК, съответно номера по БУЛСТАТ на собственика на моторното превозно средство;
6. името и адреса на обичайния водач или на държателя на моторното превозно средство, когато е различен от собственика;
7. данни за моторното превозно средство: тип, марка (модел), регистрационен номер и номер на рама на моторното превозно средство, вид на регистрацията – постоянна, временна, транзитна, срок на валидност на регистрацията, обем на двигателя и цвят на моторното превозно средство;
8. поредния номер на застрахователната полица, образуван по реда на чл. 40, ал. 2;
9. текст със следното съдържание: „Териториален обхват на покритието: Въз основа на

платената премия тази застраховка покрива отговорността на застрахованите лица за вреди, причинени на територията на Република България, другите държави – членки на Европейския съюз, всички държави от Европейското икономическо пространство, Андора, Сърбия и Швейцария, както и на територията на трета държава, когато вредите са били причинени на лица от държава членка, в случаите на пътуване между териториите на две държави членки и при условие, че не е налице национално застрахователно бюро, което да носи отговорност за тази територия, през целия срок на договора, в това число във всеки период в рамките на този срок, когато моторното превозно средство се намира на територията на някоя от посочените държави.“;

10. текст със следното съдържание: „Обект на застраховане: Съгласно Кодекса за застраховането застрахована е гражданската отговорност на застрахованите лица за причинените от тях на трети лица имуществени и неимуществени вреди, свързани с притежаването и/или използването на моторното превозно средство, за които вреди застрахованите отговорят съгласно българското законодателство или законодателството на държавата, в която е настъпила вредата.“;

11. текст със следното съдържание: „Застрахователна сума (лимит на отговорност): Съгласно действащите разпоредби на Кодекса за застраховането към датата на възникване на застрахователно събитие.“;

12. срок на договора, с начало и край, определени до минута на съответния час, ден и година;

13. ред за уреждане на отношенията при забавяне на плащането или неплащане на дължимата премия.

(2) В случаите, когато със застрахователната полица застрахователят покрива разширено доброволно покритие над минималната застрахователна сума по Кодекса за застраховането, текстът по ал. 1, т. 11 не се вписва в полицата, а в нея се вписва договореният между страните размер на застрахователната сума, като се отбелязва, че застраховката осигурява и покритието съгласно закона в другите държави

членки, когато то е по-високо от договореното.

(3) Когато със застрахователната полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се предоставя допълнително покритие по чл. 28, ал. 2 или покритие, по една или повече допълнителни доброволни застраховки, за покритието се издава добавък (допълнително споразумение) или се включва в застрахователната полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в обособена част, така че да не възпрепятства спазването на ал. 1.

(4) Застрахователната полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се изготвя на български език или на български и английски език, като във всеки случай на английски език се превежда информацията по ал. 1, т. 1 – 8.

(5) При разсрочване на застрахователната премия в полицата се записват датата на падежа и точният размер на всяка разсрочена вноска.

Чл. 5. (1) При сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите застрахователят може да поиска лицето, което сключва застраховката, да представи:

1. копие на първа и втора част на свидетелството за регистрация на моторното превозно средство, във връзка с което се сключва застраховката, или в случаите, когато няма регистрация – други документи, удостоверяващи правото на собственост, включително копие на митническа декларация, фактура или друг документ, съдържащ номер на рама на моторното превозно средство;

2. писмени отговори на поставени въпроси за съществени обстоятелства по смисъла на чл. 188, ал. 1 и 2 от Кодекса за застраховането;

3. удостоверение по чл. 8, ал. 2, когато застрахователната полица се сключва само по регистрационен номер на временна табела.

(2) Когато са събрани документи по ал. 1, копие от тях задължително се прилага към екземпляра на застрахователната полица, който остава при застрахователя и се съхранява за срока на съхранение на застрахователната полица.

Чл. 6. (1) В случай на неточно обявено или премълчано обстоятелство, за което застрахователят е поставил писмено въпрос, застрахователят не може да прекрати договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на основания по чл. 189, ал. 1 и 3, чл. 190, ал. 2 или чл. 191 от Кодекса за застраховането.

(2) Когато неточно обявено или премълчано обстоятелство е оказало въздействие за настъпване на събитието или за увеличаване размера на вредите, застрахователят не може да откаже плащане на увредените лица, нито да намали размера на застрахователното обезщетение.

(3) В случаите на необявени обстоятелства, за които застрахователят писмено е поставил въпрос, той има право в срока по чл. 189, ал. 1 съответно по чл. 190, ал. 1 от Кодекса за застраховането да иска разликата между договорената премия и премията, която съответства на риска при отчитане на необявеното обстоятелство, която е била в сила към датата на сключване на застрахователния договор съгласно тарифата на застрахователя, заедно с лихвата за забава. Застрахователят уведомява потребителя за правото си по изречение първо преди сключване на застраховката.

(4) Предоставянето на информация пред застрахователя относно територията, на която моторното превозно средство обичайно се използва, не ограничава прилагането на чл. 258, ал. 2 от Кодекса за застраховането и застраховката остава в сила за цялата територия на Република България, на другите държави – членки на Европейския съюз и Европейското икономическо пространство, и на третите държави, чиито национални бюра на застрахователите са страна по Спо-разумението между националните бюра на застрахователите на държавите – членки на Европейското икономическо пространство, и други асоциирани страни (Многостранното споразумение).

(5) Управлението на моторното превозно средство в рамките на територията по чл. 258, ал. 2 от Кодекса за застраховането, във всеки период в рамките на срока на договора, не

представлява значително изменение на риска по смисъла на чл. 192, ал. 2 от Кодекса за застраховането.

(6) Застрахователят не може под никаква форма да договаря или да изисква допълнителна премия или заплащане на премия или други плащания във връзка с покритие на гражданската отговорност на автомобилистите извън пределите на Република България и в рамките на територията на държавите, чиито национални бюра са членове на Многостранното споразумение, в това число под формата на възстановяване на отстъпка, предоставена при сключването на застраховката.

(7) Тарифата на всеки застраховател по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите трябва ясно да указва, че договорите осигуряват покритие за територията на всички държави по чл. 4, ал. 1, т. 9, през целия срок на договора, в това число във всеки период в рамките на този срок, когато моторното превозно средство се намира на територията на някоя от посочените държави.

Чл. 7. В случаите на придобиване на ново моторно превозно средство на територията на Република България, внос на моторно превозно средство или пускане в движение на временно спряно от движение моторно превозно средство застраховката се сключва преди регистрацията на моторно превозно средство от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи, като в застрахователната полица се вписва само номерът на рамата на моторното превозно средство. След получаване на регистрационен номер от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи застрахованият е длъжен писмено да го обяви пред застрахователя в 7-дневен срок от получаването му.

Чл. 8. (1) Търговците по смисъла на Търговския закон, извършващи внос и продажба на моторни превозни средства, които получават временни табели с регистрационен номер съгласно чл. 30 от Наредба № I-45 от 2000 г. за регистриране, отчет, пускане в движение и спиране от движение на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, и реда

за предоставяне на данни за регистрираните пътни превозни средства (обн., ДВ, бр. 31 от 2000 г.; изм., бр. 48 и 105 от 2002 г.; изм. с Решение № 7802 от 2003 г. на ВАС – бр. 68 от 2003 г.; изм., бр. 105 от 2003 г., бр. 1 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 21 от 2006 г.; изм., бр. 34 от 2006 г.; доп., бр. 59 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 93 от 2006 г.; попр., бр. 99 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 57 от 2007 г.; доп., бр. 20, 40 и 53 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 94 от 2009 г.; изм. с Решение № 5805 на ВАС – бр. 80 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 67 от 2012 г. и бр. 45 от 2014 г.) (Наредба № I-45), са длъжни да сключат задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. Застраховката се сключва само по регистрационния номер на временните табели за срока на валидност на временните табели, но не повече от една година.

(2) Полицата за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се издава от застрахователя срещу представяне от страна на търговеца по ал. 1 на удостоверение от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи, от което е виден регистрационният номер на комплекта временни табели, които ще бъдат предоставени на търговеца.

(3) Гаранционният фонд обезпечава техническата възможност за издаването на застрахователните полици по ал. 1.

Чл. 9. Застрахователният договор по чл. 8, ал. 1 се прекратява автоматично:

1. с изтичане срока на валидност на временните табели с регистрационен номер и разрешението за временно движение;

2. при унищожаване, загубване, кражба или отнемане от компетентните органи на временните табели с регистрационен номер;

3. прекратяване или смърт на търговеца, извършващ внос и продажба на моторни превозни средства.

Чл. 10. (1) Застрахователят снабдява лицето, което е сключило задължителната застраховка, със знак, издаден от Гаранционния фонд по чл. 287 от Кодекса за застраховането.

(2) Знакът по ал. 1 съдържа запазената марка на Гаранционния фонд, уникален номер и

датата, на която изтича срокът на застраховката. При разсрочено плащане на премията знакът по ал. 1 удостоверява и срока, за който е платена застрахователната премия.

(3) Знакът по ал. 1 се изработва така, че да е само за еднократно използване. Образецът и графичната защита на знака се определят от съвета на фонда.

(4) Гаранционният фонд поддържа регистър на издадените, унищожените, загубените или откраднатите знаци. Управителният съвет на Гаранционния фонд издава правила за обявяване на изгубени, унищожени или откраднати знаци, както и на анулирани знаци.

(5) При изгубване, кражба или унищожаване на знака по ал. 1 застрахователят по молба на собственика, ползвателя, държателя или водача на моторното превозно средство предоставя нов знак, който е валиден до изтичането срока на застраховката, съответно срока, за който е платена застрахователната премия. При предоставянето на нов знак застрахователят може да иска заплащането на неговата стойност, съответстваща на цената по ал. 8.

(6) Гаранционният фонд възлага отпечатването на знака по ал. 1 на изпълнител, определен от съвета на фонда.

(7) Застрахователят заявява писмено пред Гаранционния фонд необходимия му брой от знака по ал. 1.

(8) Застрахователят заплаща заявления от него брой от знака по ал. 1 по установената в договора между Гаранционния фонд и изпълнителя по ал. 6 цена. Плащането се извършва по сметка на изпълнителя.

(9) Застрахователят получава от Гаранционния фонд заявления брой от знака по ал. 1 след представянето на документ, удостоверяващ плащането по ал. 8. Гаранционният фонд отказва изпълнението на заявка на застраховател, който не е платил заявен от него брой от знака по ал. 1.

Чл. 11. (1) Знакът по чл. 10 представлява самозалепващ се стикер с три отрязъка, съответно № 1, № 2 и № 3, с еднакъв номер и контролен талон, като:

1. отрязък № 1 се залепва върху предното стъкло на моторното превозно средство от страната на водача, така че да е осигурена добра видимост;

2. отрязък № 2 се залепва върху екземпляра от застрахователната полица, който се отчита и съхранява при застрахователя;

3. отрязък № 3 се залепва върху контролния талон на обозначеното за това място.

(2) Водачът на моторното превозно средство е длъжен винаги да носи със себе си контролния талон и да го предоставя заедно със застрахователната полица при проверка от контролните органи.

(3) Погрешно попълнен или погрешно перфориран знак или знак с нарушена цялост се анулира и се заменя с нов. Анулирането и подмяната се извършват от застрахователя.

(4) Номерът на изгубен или откраднат знак се обявява за невалиден в Информационния център от застрахователя, който го е предоставил. Застрахователите ежедневно предоставят на Гаранционния фонд информация за изгубени, откраднати и унищожени знаци за предходния ден.

(5) Когато моторното превозно средство технологично не разполага с предно стъкло и е невъзможно отрязък № 1 от знака да бъде залепен на указаното в ал. 1, т. 1 място, същият отрязък се залепва на застрахователната полица, която се носи от водача на моторното превозно средство и при проверка се представя заедно с контролния талон.

Чл. 12. При настъпване на застрахователно събитие, при което са причинени вреди на трети лица, застрахованият е длъжен в 7-дневен срок писмено да уведоми застрахователя за събитието, както и да изпълни задълженията си по чл. 270 от Кодекса за застраховането. Уведомяването може да се извърши и от увреденото лице.

Чл. 13. (1) Застрахователят е длъжен да приеме и регистрира с входящ номер и дата всяко уведомление за настъпило застрахователно събитие, както и всяка претенция и да регистрира с входящ номер и дата на представяне всички документи, удостоверяващи основанието на претенцията и размера на вредата, включително

и датата за явяване за представяне на моторното превозно средство за оглед.

(2) Представянето на моторно превозно средство за оглед и оценка се удостоверява с протокол за оглед или протокол за явяване, на които е вписана датата на явяване.

Чл. 14. Застрахованият е длъжен да уведоми застрахователя за предявен иск към него във връзка с гражданската му отговорност в срок до 7 дни от връчване на исковата молба. Уведомлението следва да съдържа данни за датата, годината и номера на делото, пред който съд е образувано и размера на иска. Застрахованият е длъжен да поиска привлечение на застрахователя в процеса, когато законът допуска това.

Чл. 15. В случаите, при които гражданската отговорност на застрахованите се определя от съдебните органи, след влизането в сила на присъдата или решението правоимащите задължително представят на застрахователя заверен препис от влезлите в сила съдебни актове заедно с мотивите и изпълнителен лист в оригинал.

Чл. 16. Сключени спогодби между застрахованите и увредените лица относно размера на обезщетението пораждат задължение за застрахователя само ако са одобрени от него или ако са сключени със знанието и съгласието на представител по чл. 224, ал. 3 от Кодекса за застраховането. За спогодби се считат и постигнатите споразумения между страните по наказателни дела за размера на обезщетенията по граждански иски, включително и одобрените от съда споразумения по такива дела.

Чл. 17. Претенциите на увредени лица за вреди, причинени на територията на Република България по вина на водач на моторно превозно средство, което обичайно се намира на територия извън Република България, и е от страна, чието национално бюро участва в системата „Зелена карта“, се уреждат по ред, определен от Националното бюро на българските автомобилни застрахователи в съответствие с действащите международни споразумения и практика.

Чл. 18. (1) Вреди, нанесени от ремарке, което

е свързано с моторно превозно средство и е функционално зависимо от моторното превозно средство по време на движение и/или когато то се е откачило по време на движение, се покриват от застрахователя по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, свързана с притежаването и ползването на влекача.

(2) Вреди, нанесени от ремарке, което не е свързано с моторно превозно средство и не е функционално зависимо от моторно превозно средство, не е било в движение, както и при самозадвижване, се покриват от застрахователя по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, свързана с притежаването и ползването на ремаркетото.

Чл. 19. Застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите покрива вредите, които застрахованият е причинил на трети лица и за които им дължи обезщетение съгласно българското законодателство или законодателството на държавата, в която е настъпила вредата.

Чл. 20. (1) При нанесени вреди на имущество обезщетението по застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите съответства на действителната стойност на увреденото имущество.

(2) Обезщетението за вреди на моторни превозни средства се определя по методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства съгласно приложения № 1 – 6 от Наредба № 24 от 2006 г. за задължителното застраховане по чл. 249, т. 1 и 2 от Кодекса за застраховането и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства (обн., ДВ, бр. 25 от 2006 г.; изм., бр. 36 от 2006 г., бр. 55 от 2007 г., бр. 3 от 2008 г., бр. 55 от 2011 г. и бр. 97 от 2013 г.)

(3) Застрахователят изплаща и необходимите и целесъобразни разноски за спасяване на увреденото имущество, в това число и транспортни разходи, както и тези за товарни и разтоварни дейности в рамките на застрахователната сума.

Чл. 21. (1) При смърт или телесни увреж-

дания на пострадали лица обезщетението се определя от застрахователна експертна комисия към застрахователя на виновния водач.

(2) Застрахователят назначава комисията по ал. 1 и определя реда и начина на нейното функциониране. При необходимост за доказване на събитието или при определяне размера на вредите в зависимост от характера на уврежданията комисията може да използва и други специалисти.

(3) Всеки застраховател е длъжен да приеме и да оповести публично на интернет страницата си, както и по друг подходящ начин подробна методика за определяне размера на дължимото обезщетение при неимуществени и имуществени вреди, вследствие на телесно увреждане или смърт, включваща и критериите и икономическите и финансови фактори за обезщетяване на претърпените вреди и пропуснатите ползи, които представляват пряк и непосредствен резултат от увреждането.

Раздел III

Гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 22. (1) Лице, което при влизане на територията на Република България управлява моторно превозно средство, което обичайно се намира на територията на трета държава и няма застраховка, покриваща отговорността за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди, свързани с притежаването и/или използването на моторното превозно средство, валидна за територията на Република България, е длъжно да сключи застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на граничния контролно-пропускателен пункт (наричана по-нататък „гранична застраховка“).

(2) Гранична застраховка е длъжно да сключи и лице, управляващо моторно превозно средство, което обичайно се намира на територията на трета държава, което е влязло на територията на Република България с валидна застраховка по ал. 1, чийто срок изтича, преди лицето да е напуснало територията на страната, освен когато тази застраховка е

била продължена или подновена.

(3) Граничните застраховки по ал. 1 се сключват по реда за извършване на застрахователна дейност в района на граничните контролно-пропускателни пунктове, определен от министъра на финансите на основание чл. 33 от Наредбата за граничните контролно-пропускателни пунктове, приета с ПМС № 104 от 2002 г. (ДВ, бр. 54 от 2002 г.; изм., бр. 24 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 86 от 2004 г.; изм., бр. 90 и 96 от 2005 г., бр. 85 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 106 от 2006 г., бр. 79 от 2008 г., бр. 14 и 100 от 2009 г., бр. 22 и 61 от 2010 г.), а граничните застраховки по ал. 2 се сключват по общия ред, без използване на услугите на застрахователни посредници.

(4) Не е длъжно да сключва договор за гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите лице, което управлява моторно превозно средство, което обичайно се намира на територията на държава членка и другите държави, чиито национални бюра са подписали Многостраниното споразумение, включително когато изплащането на обезщетение във връзка с гражданската му отговорност е гарантирано от компетентна институция на съответната държава и водачът е включен в списък, изготвен от компетентния орган на държавата, посочващ освободените лица от задължението за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, и предоставен на Република България.

(5) Застрахователите нямат право да сключват договор за гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на моторно превозно средство, което обичайно се намира на територията на държава членка и другите държави, чиито национални бюра са подписали Многостраниното споразумение.

Чл. 23. (1) Граничната застраховка се сключва за срок, който не може да бъде по-кратък от 30 дни и по-дълъг от 92 дни.

(2) Когато срокът на покритието по договор за гранична застраховка изтича, преди лицето да е напуснало територията на Република България, то е длъжно да сключи нов такъв договор преди изтичането на срока му.

Чл. 24. Към полицата за гранична застраховка се издава сертификат „Зелена карта“.

Чл. 25. (1) Доколкото не е установено друго в този раздел, за граничната застраховка се прилага уредбата за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите съгласно Кодекса за застраховането и раздел II, включително правилата за териториално действие на договора за застраховка, за покритите рискове и изключенията от покритие и за минималния размер на застрахователната сума. Премията по гранична застраховка не може да се разсрочва.

(2) Националното бюро на българските автомобилни застрахователи гарантира плащанията по граничните застраховки съгласно условията на международните договори, по които е страна.

(3) Застрахователните договори за гранична застраховка се включват в покритието по презастрахователните договори по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, сключвани от застрахователите.

(4) Всеки застраховател приема отделна тарифа по граничната застраховка.

Раздел IV

Сертификат „Зелена карта“

Чл. 26. (1) Сертификатът „Зелена карта“ е международен сертификат, представляващ удостоверителен документ за наличието на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, издаден от името на национално бюро на застрахователи в съответствие с Препоръка № 5, приета на 25 януари 1949 г. от Подкомитета на Комитета по сухопътен транспорт на Икономическата комисия на Организацията на обединените нации за Европа.

(2) Националното бюро на българските автомобилни застрахователи определя, при спазване на международните договори, по които бюрото е страна, и на актовете на органите на Съвета на бюрата, единен образец на полиците за гранична застраховка на автомобилистите и на сертификатите „Зелена карта“, както и организира, администрира и контролира тях-

ното изготвяне, отпечатване и издаване .

(3) Националното бюро на българските автомобилни застрахователи приема правила на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи за сертификат „Зелена карта“ и гранична застраховка, които са задължителни за всички негови членове.

Чл. 27. (1) Членовете на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи имат право да издават сертификат „Зелена карта“ само на превозни средства, които обичайно се намират на територията на Република България, освен в случаите на гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

(2) По изричното искане на член на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи и по решение на управителния съвет на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи всеки член може да бъде упълномощен да издава сертификати „Зелена карта“ в държава, в която не съществува национално застрахователно бюро по смисъла на Вътрешните правила на Съвета на бюрата, при спазване на условията, установени във Вътрешните правила на Съвета на бюрата.

Чл. 28. (1) Застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и сертификат „Зелена карта“ за едно моторно превозно средство се издават само от един и същ застраховател.

(2) Допълнителното покритие за трети държави се предоставя с полицата по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите или с добавък към нея, срещу заплащане на допълнителна премия, за което застрахователят издава сертификат „Зелена карта“.

(3) По искане на потребителя сертификат „Зелена карта“ се издава от застрахователя и когато покритието е с териториален обхват само за държавите членки и другите държави, чиито бюра са подписали Многостранното споразумение, като в този случай сертификатът се издава безплатно.

(4) Застрахователят не е длъжен да издава сертификат „Зелена карта“, когато застрахователната полица по застраховка „Гражданска

отговорност“ на автомобилистите с териториален обхват само за държавите членки и другите държави, чиито бюра са подписали Многостранното споразумение, е съставена на български и на английски език.

Чл. 29. (1) Когато заедно със застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се издава и сертификат „Зелена карта“ и при договорено разсрочено плащане на застрахователната премия, застрахователят е длъжен да издаде сертификат „Зелена карта“ за целия срок, за който е събрана застрахователна премия.

(2) Застраховател не може да издава сертификат „Зелена карта“ за целия срок на полицата по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, ако не е събрана изцяло застрахователната премия.

(3) Когато сертификат „Зелена карта“ е издаден в нарушение на ал. 2 за срок, по-дълъг отколкото е платена застрахователната премия, застрахователят носи отговорност по предоставеното покритие за трети държави в срока, посочен в сертификата.

(4) Когато застрахователната премия е платена изцяло, сертификатът „Зелена карта“ се издава за целия срок на застрахователната полица по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, съответно за целия срок на допълнителното покритие за трета държава, ако той не съвпада със срока на основното покритие.

Чл. 30. (1) Сертификат „Зелена карта“ се издава от застрахователя за срок най-малко от 15 дни.

(2) В случай че сертификатът „Зелена карта“ е издаден за срок, по-кратък от 15 дни, и ако бъде ангажирана отговорността на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи по такъв сертификат „Зелена карта“ съгласно Вътрешните правила на Съвета на Бюрата, Националното бюро на българските автомобилни застрахователи има право да възстанови от съответния застраховател платените суми към увредените лица или други национални бюра.

Чл. 31. (1) Сертификат „Зелена карта“ е с

териториално покритие за държавите, чиито означения не са зачеркнати на специално предвиденото в сертификата поле за териториална валидност. Застрахователят, който издава сертификата „Зелена карта“, е длъжен да разясни това обстоятелство на застрахованите лица.

(2) Зачертаване на означение на държава членка или на друга държава, чието бюро е подписало Многостранното споразумение, в сертификат „Зелена карта“ не се допуска освен в случаите, когато към гранична застраховка се издава сертификат „Зелена карта“, в който са зачеркнати третите държави, подписали Многостранното споразумение.

Чл. 32. Забранява се изнасянето през граничните контролно-пропускателни пунктове на Република България на непопълнени бланки на сертификати „Зелена карта“ освен от застрахователен посредник, който е изрично писмено упълномощен за това от съответния застраховател.

Раздел V

Задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците

Чл. 33. (1) Превозвачите, извършващи обществен превоз на пътници с начална и крайна точка на пътуването на територията на Република България, сключват задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците при възникване на застрахователен интерес. Възникване на застрахователен интерес е налице от датата на получаване на разрешително за извършване на обществен превоз или от датата на изтичане на сключен застрахователен договор за тази застраховка.

(2) Договорът за задължителната застраховка „Злополука“ по ал. 1 се сключва за срок не по-кратък от една година.

(3) Изискването по ал. 1 се отнася и за превозвачите, чиито средства за обществен превоз са спрени от експлоатация от съответните държавни органи, след като отново бъдат пуснати в експлоатация с разрешение на тези органи.

Чл. 34. Застрахователната полица по задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците освен реквизитите по чл. 184, ал. 3, т. 2, 3, 4, 5,

6, 8, 9, 10 и ал. 5 от Кодекса за застраховането следва да съдържа и:

1. наименование на застрахователя;
2. седалище и адрес на управление, като застрахователите от трета държава, извършващи дейност чрез клон в Република България, посочват седалището и адреса на управление на застрахователя в третата държава и на клона в Република България;
3. номер на акта на компетентния орган, с който е издаден лиценз за извършване на застрахователна дейност, като застрахователите от трета държава, извършващи дейност чрез клон в Република България, посочват номера на акта на компетентния орган по седалището на застрахователя в третата държава и на компетентния орган в Република България;
4. ЕИК за застрахователите със седалище в Република България, съответно номер на регистрация в търговски или друг подобен регистър за застрахователите със седалище в държава членка или в трета държава;
5. името и адреса, съответно наименованието, седалището, адреса на управление и ЕИК, съответно номера по БУЛСТАТ на превозвача на пътници със средства за обществен превоз;
6. поредния номер на застрахователната полица, образуван по реда на чл. 40, ал. 2.

Чл. 35. Застрахователят е длъжен да снабди превозвача с удостоверение за сключената задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците за всяко превозно средство на превозвача, което трябва да съдържа обстоятелствата по чл. 34 и срока на валидност на застраховката. Превозвачът е длъжен да постави удостоверението на видно място в превозното средство.

Чл. 36. (1) При настъпване на застрахователно събитие превозвачът е длъжен да уведоми застрахователя. Уведомяването може да извърши и пострадалият пътник или трето лице. Превозвачът е задължен да състави акт за злополука на пострадалия пътник с подробно описание на случая. Препис или фотокопии от акта се представя на застрахователя в 10-дневен срок от настъпването на злополуката. Акт за злополука може да не се съставя, ако тя е отразена в акт на компетентен орган по контро-

ла на съответния вид транспорт. В този случай превозвачът снабдява пострадалия пътник или ползващите се по чл. 38 лица със заверено копие от документа по предходното изречение.

(2) Застрахователят е длъжен да приеме и регистрира с входящ номер и дата всяко уведомление за настъпило застрахователно събитие, както и всяка претенция, и да регистрира с входящ номер и дата на представяне всички документи, удостоверяващи основанието на претенцията и размера на вредата, включително и датата за явяване за преглед на пострадалото лице.

(3) Явяването за преглед на пострадалото лице се удостоверява с протокол за преглед или протокол за явяване, на които е вписана датата на явяване.

(4) При поискване застрахователят е длъжен да предостави на пострадалото лице заверено копие от общите условия по застрахователния договор и заверено извлечение от полицата, съдържащо информацията по чл. 35, както и други клаузи, които имат значение за определяне и осъществяване на правата на пострадалото лице, ако такива са договорени, без да се нарушава застрахователната тайна.

Чл. 37. (1) За злополука се счита всяко събитие, станало не по волята на застрахованото лице, настъпило по време на пътуване (включително при качване или слизване от превозното средство), което в резултат на внезапни и непредвидени действия или причини от външен произход в срок до една година от настъпването му е причинило покрит риск смърт или трайна загуба на работоспособност на застрахованото лице. Покрит риск е налице и когато трайната загуба на работоспособност е определена по установения ред след изтичането на едногодишния срок от настъпване на застрахователното събитие и се намира в причинно-следствена връзка с него.

(2) За покрит риск се считат също:

1. изкълчванията, обтяганията или скъсванията на тъкани, причинени от внезапно напрегане на собствени сили;
2. инфекциите, при които заразната материя е проникнала в организма на пострадалото от злополука лице;

3. телесните увреждания или смъртта, настъпили по време на превоза при спасяване на своя или на чужд живот или на имущество.

Чл. 38. (1) При смърт на застраховано лице, настъпила вследствие на злополука, покрити по застраховката, застрахователят изплаща застрахователната сума по договора.

(2) При трайна загуба на работоспособност на застрахования се изплаща такъв процент от застрахователната сума, какъвто е процентът на трайната загуба на работоспособност.

(3) Процентът на трайна загуба на работоспособност се определя от ТЕЛК или от застрахователна експертна комисия съгласно списък на травматичните болести и увреждания на застрахователя след окончателно и пълно стабилизиране на уврежданията на застрахования, но не по-рано от 3 месеца и не по-късно от една година от датата на събитието. Застрахователят не може да откаже плащане, когато ТЕЛК или застрахователната експертна комисия се е произнесла след изтичане на едногодишния срок. При загуба на крайници или други човешки органи процентът може да се определи и без да се спазва тримесечният срок.

(4) Когато застрахованото лице е имало определен процент трайна загуба на работоспособност преди настъпването на злополуката, този процент не се взема под внимание при определяне трайната загуба на работоспособност в резултат на злополуката.

(5) Застрахователната сума или съответната част от нея се изплаща на увреденото лице, а при смърт на пострадалото лице – на законните му наследници.

(6) При смърт на непълнолетен, ограничено запретен или нетрудоспособен, който няма наследници, застрахователната сума се изплаща на лицата, които са го издържали.

(7) Когато застрахованото лице, съответно неговите наследници, не са навършили пълнолетие или са запретени, застрахователното обезщетение се внася на тяхно име в търговска банка, която извършва дейност в Република България, за което застрахователят писмено ги уведомява.

Чл. 39. (1) За изплащане на застрахова-

телната сума или на съответна част от нея на застрахователя се представят следните документи:

1. писмено искане;
2. билет, карта или друг документ в оригинал, доказващ, че пострадалият е бил пътник;
3. документ по чл. 36, ал. 1;
4. препис от акта за смърт и удостоверение за наследници в оригинал или протокол на ТЕЛК;
5. болнични листове, протоколи на ЛКК и други документи, както и обяснения, поискани от застрахователя.

(2) В случай на изплатено обезщетение за трайна загуба на работоспособност в резултат на злополука и последваща смърт на застрахованото лице до една година от датата на злополуката дължимата застрахователна сума за смърт се намалява с размера на изплатеното обезщетение.

Раздел VI

Единна номерация на застрахователните полици по задължителни застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и сертификат „Зелена карта“, гранична застраховка и „Злополука“ на пътниците

Чл. 40. (1) Застрахователни полици по задължителни застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, сертификат „Зелена карта“, гранична застраховка и „Злополука“ на пътниците имат единна унифицирана номерация за всички застрахователи, която се генерира от Информационния център на Гаранционния фонд.

(2) Поредният номер на всяка застрахователна полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и по задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците съдържа:

1. BG – код на държавата в системата на „Зелената карта“;
2. ZZ – уникалният идентификационен код на застрахователя, предоставен от Гаранционния фонд, състоящ се от две позиции;
3. I – вида на застраховката;
4. YY – годината на начало на застрахователната полица, последните две цифри от съответната година, през която влиза в сила полицата;

5. 999999999 – поредния номер на полицата, състоящ се от девет позиции.

(3) В случаите, когато към полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се издава сертификат „Зелена карта“, номерът на сертификата „Зелена карта“, който се записва в предвиденото поле, се формира от номера на полицата по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, към която е издадено допълнително покритие по чл. 261, ал. 3 от Кодекса за застраховането, и от индекс от две позиции, указващ поредния номер на всеки издаден сертификат „Зелена карта“ към съответната полица.

(4) Поредният номер на всяка полица по гранична застраховка съдържа:

1. BG – код на държавата в системата на „Зелената карта“;

2. ZZ – уникалният идентификационен код на застрахователя, предоставен от Гаранционния фонд, състоящ се от две позиции;

3. FI – вида на застраховката;

4. YY – годината на начало на застрахователната полица, последните две цифри от съответната година, през която влиза в сила полицата;

5. 999999 – поредния номер на полицата, състоящ се от шест позиции.

(5) Поредният номер на сертификат „Зелена карта“, който се издава заедно с гранична застраховка, съвпада с поредния номер на полицата на гранична застраховка и се вписва в поле 4 на сертификата.

(6) Когато знакът по чл. 10 е отпечатан по реда, установен от Министерския съвет за отпечатване на ценни книжа, се счита, че задължението по чл. 261, ал. 1, изречение второ от Кодекса за застраховането е изпълнено.

Раздел VII

Отчитане на задължителното застраховане

Чл. 41. (1) Всеки застраховател, който предлага задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, гранична застраховка и/или задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците в Република България, предоставя на Информационния

център на Гаранционния фонд в реално време (едновременно с извършване на съответното действие) по електронен път данни за:

1. сключените и за прекратените застрахователни договори за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, в това число гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците в Република България;

2. издадените сертификати „Зелена карта“;

3. обявени за невалидни сертификати „Зелена карта“ по реда и при условията, определени от Национално бюро на българските автомобилни застрахователи съгласно Правилата на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи за сертификат „Зелена карта“ и гранична застраховка.

(2) Данните по ал. 1, т. 1, 2 и 3 съдържат информация, определена с решение на комисията въз основа на предложение от управителния съвет на Гаранционния фонд. Данните се подават по начин и във формат, определен от управителния съвет на Гаранционния фонд във връзка с изискванията на системата за автоматизирана обработка на информацията, като се гарантират автентичността и сигурността на подадените данни. С оглед изпълнение на функциите на Гаранционния фонд и на Национално бюро на българските автомобилни застрахователи или за целите на издаването на застрахователните договори по решение на управителния съвет на Гаранционния фонд могат да бъдат събирани допълнителни данни от застрахователите.

(3) Всеки застраховател, който предлага задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в Република България, представя на Информационния център на Гаранционния фонд списък на представителите си за уреждане на претенции по чл. 269 от Кодекса за застраховането и го актуализира в срок 15 дни от датата на извършване на промяна на съответното обстоятелство.

(4) Всеки застраховател, който предлага задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и/или застраховка по т. 3 от раздел II, буква „А“ на приложение

№ 1 от Кодекса за застраховането в Република България, представя на Информационния център на Гаранционния фонд ежедневно данни за:

1. пътнотранспортните произшествия и участниците в тях, за които е уведомен към края на предходния работен ден;

2. стойността на предявените и неизплатени претенции по застраховки по т. 3 и 10.1 от раздел II, буква „А“ на приложение № 1 от Кодекса за застраховането, за които претенции е уведомен към края на предходния работен ден;

3. изплатените от него към края на предходния работен ден обезщетения по застраховки по т. 3 и 10.1 от раздел II, буква „А“ на приложение № 1 от Кодекса за застраховането.

(5) Данните по ал. 4 съдържат информация, определена с решение на комисията въз основа на предложение от управителния съвет на Гаранционния фонд. Данните се подават по начин и във формат, определен от управителния съвет на Гаранционния фонд във връзка с изискванията на системата за автоматизирана обработка на информацията, като се гарантират автентичността и сигурността на подадените данни. Застрахователите предоставят информацията на Информационния център на Гаранционния фонд за произшествията, документиран с двустранен констативен протокол, във формат и по ред, определени в наредбата по чл. 125а, ал. 2 от Закона за движението по пътищата.

(6) Данните за стойността на предявените претенции, които се представят по ал. 4, т. 2, се изменят от застрахователя само при новопостъпили документи и доказателства, които водят до промяна на размера на предявената претенция. В случаите по изречение първо застрахователят подава коригираната стойност в едномесечен срок от нейното определяне.

(7) Всеки застраховател предоставя на Информационния център на Гаранционния фонд ежедневно информация за:

1. обявени за невалидни знаци по чл. 10, които са унищожени, загубени или откраднати, за които застрахователят е уведомен през предходния ден;

2. обявени за анулирани през предходния ден знаци по чл. 10;

3. обявените за анулирани през предходния ден сертификати „Зелена карта“.

(8) Комисията за финансов надзор има пълен и свободен достъп до данните в Информационния център на Гаранционния фонд.

(9) Всеки застраховател, предлагащ задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в Република България, има право на достъп до данните по ал. 4 за прилагане на система за определяне на застрахователната премия според индивидуализирана оценка на риска. Условията и редът за използването на данните по изречение първо се определят с Правилника за устройството и дейността на Гаранционния фонд (обн., ДВ, бр. 74 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 40 от 2007 г. и бр. 6 от 2009 г.)

Чл. 42. (1) Данни за прекратяване на застрахователен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите или задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците в Република България могат да се подават само в деня на прекратяването на договора.

(2) Гаранционният фонд обезпечава технологично изпълнението на изискването по ал. 1.

Чл. 43. (1) Освен в случаите по чл. 293 от Кодекса за застраховането Гаранционният фонд предоставя въз основа на писмено искане на застраховател:

1. обобщена информация за пазара на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, която не разкрива сведения за потребители и моторните превозни средства, за които има сключена застраховка при конкретен застраховател;

2. във връзка с възникване и упражняване на правото му по чл. 213 от Кодекса за застраховането – сведения за застрахователя, сключил задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

(2) Информацията по ал. 2 се предоставя безплатно.

Чл. 44. Застрахователен посредник, който е получил плащане на премия или на разсрочена вноска по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и „Злополука“ на

пътниците в средствата за обществен превоз, е длъжен да я отчете в същия ден, както и да преведе получените средства в полза на застрахователя в срок до пет работни дни след получаване на плащането.

Раздел VIII

Административнонаказателни разпоредби

Чл. 45. Лицата, които са извършили нарушение на наредбата, както и лицата, които са допуснали извършването на такива нарушения, се наказват при условията и по реда на част седма от Кодекса за застраховането.

Допълнителни разпоредби

§ 1. В случай че застраховател, предлагащ задължителните застраховки по тази наредба, предоставя при или по повод тяхното сключване стока или услуга под каквато и да е форма, независимо от това, дали е бил санкциониран за това, или е преустановил предлагането, стойността на тези стоки или услуги се взема предвид при преценката на достатъчността на премията по чл. 65 от Кодекса за застраховането за застраховките, по повод на които стоките или услугите са били предоставени.

§ 2. Държавите, членувачи чрез своите национални бюра в системата „Зелена карта“, са:

1. държавите – членки на Европейския съюз, а именно:

Република Австрия, Кралство Белгия, Република България, Федерална република Германия, Република Гърция, Кралство Дания, Република Естония, Ирландия, Кралство Испания, Италианска република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Велико херцогство Люксембург, Република Малта, Кралство Нидерландия, Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия, Република Полша, Португалска република, Румъния, Словацка република, Република Словения, Унгария, Република Финландия, Френска република, Република Хърватия, Чешка република, Кралство Швеция;

2. държави, членувачи в Европейското икономическо пространство, а именно:

държавите – членки на Европейския съюз, както и Република Исландия, Кралство Норвегия и Княжество Лихтенщайн, отговорността за чиято територия се носи от Националното бюро на Конфедерация Швейцария;

3. трети държави, подписали Многостранното споразумение между националните бюра на застрахователите на държавите – членки на Европейското икономическо пространство, и на други асоциирани държави, сключено в Ретимно, Крит, на 30 май 2002 г., наричано „Многостранното споразумение“, а именно:

Конфедерация Швейцария, Княжество Андора и Република Сърбия;

4. други трети държави, а именно:

Република Албания, Босна и Херцеговина, Република Беларус, Държавата Израел, Ислямска република Иран, Кралство Мароко, Република Молдова, Република Македония, Черна гора, Руска федерация, Тунизийска република, Република Турция, Украйна.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 3. (1) Наредба № 24 от 2006 г. за задължителното застраховане по чл. 249, т. 1 и 2 от Кодекса за застраховането и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства (обн., ДВ, бр. 25 от 2006 г.; изм., бр. 36 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 55 от 2007 г., бр. 3 от 2008 г.; изм., бр. 55 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 97 от 2013 г.) се отменя с изключение на чл. 15, ал. 4 и приложения № 1 – 6.

(2) В срок до 31.12.2014 г. Съветът на Гаранционния фонд приема и предлага на Комисията за финансов надзор проект на методика по чл. 1, ал. 3.

(3) До приемане на методиката по чл. 1, ал. 3 от тази наредба се прилага методиката по чл. 15, ал. 4 от Наредба № 24 от 2006 г. за задължителното застраховане по чл. 249, т. 1 и 2 от Кодекса за застраховането и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства.

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 255, чл. 259, ал. 4 и чл. 273, ал. 2 от

Кодекса за застраховането и е приета с Решение № 149-Н от 16 октомври 2014 г. на Комисията за финансов надзор.

§ 5. За заварените случаи към момента на влизане в сила на чл. 3, ал. 1 на повече от една действащи, както и изтекли (по които са възникнали застрахователни събития), задължителни застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, застрахователите, страни по съответните договори, отговарят солидарно за изплащане на обезщетението, като увредените лица и застрахованото лице могат да искат изплащане на цялото обезщетение от всеки застраховател.

§ 6. За заварените случаи към момента на влизане в сила на чл. 25, при които за едно и също моторно превозно средство има валидно сключена застрахователна полица за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите при един застраховател и издаден сертификат „Зелена карта“ при друг застраховател, както и изтекли такива (по които са възникнали застрахователни събития), и застрахователното събитие е извън територията на България, и ако:

1. събитието е възникнало на територията на трета държава, за която издаденият сертификат „Зелена карта“ има териториално покритие, отговорен за изплащане на обезщетението е застрахователят, който го е издал;

2. събитието е възникнало на територията на държава членка, отговорен за изплащане на обезщетението е застрахователят, който е издал застрахователната полица по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

§ 7. Гаранционният фонд извършва всички необходими действия с оглед прилагането на чл. 3, ал. 2 и чл. 8, ал. 3 в двумесечен срок от влизането в сила на наредбата.

§ 8. Застрахователите привеждат образците на издаваните от тях полици по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в едномесечен срок от влизането в сила на наредбата.

§ 9. Управителният съвет на Гаранционния фонд приема правилата по чл. 10, ал. 4 в едно-

месечен срок от влизането в сила на наредбата.

§ 10. Член 11, ал. 4 и чл. 40, ал. 3 и 4 влизат в сила в шестмесечен срок от влизането в сила на наредбата. До влизането в сила на разпоредбите по изречение първо се прилага досегашният ред.

§ 11. Застрахователите приемат и оповестяват методиката по чл. 21, ал. 3 в шестмесечен срок от влизане в сила на наредбата.

§ 12. (1) Застрахователите започват да подават информацията по чл. 41, ал. 1, т. 1 в частта гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, т. 2 и 3, ал. 4 и 7 в шестмесечен срок след влизане в сила на наредбата. До влизане в сила на разпоредбите по изречение първо се прилага досегашният ред.

(2) В срок от осем месеца от влизане в сила на наредбата застрахователите представят в информационния център на Гаранционния фонд данни за всички предявени претенции и изплатени обезщетения по застраховки по т. 3 и т. 10.1 от раздел II, буква „А“ на приложение № 1 от Кодекса за застраховането, с действие на договора след 1.01.2010 г. Данните по изречение първо съдържат информация, определена с решение на комисията въз основа на предложение от управителния съвет на Гаранционния фонд. Данните се подават по начин и във формат, определен от управителния съвет на Гаранционния фонд във връзка с изискванията на системата за автоматизирана обработка на информацията, като се гарантират автентичността и сигурността на подадените данни.

§ 13. В чл. 20, ал. 1 т. 3 от Наредба № 2 от 2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 90 от 2003 г.; изм., бр. 12 и 101 от 2006 г., бр. 82 от 2007 г. и бр. 37 от 2008 г.) се изменя така:

„3. публикуван чрез интернет на страницата на емитента или когато е приложимо, чрез интернет на страниците на инвестиционните посредници и банки, участващи в публичното предлагане на ценните книжа;“.

Председател:
Стоян Мавродиев

НАРЕДБА

за изменение на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 15 от 2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства*

(ДВ, бр. 68 от 2014 г.)

§ 1. В § 31 от преходните и заключителните разпоредби накрая се добавят думите „и § 1, § 17, § 18, § 21 и § 22, които влизат в сила от 1 януари 2015 г.“.

Заключителни разпоредби

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

§ 3. Наредбата е приета на основание чл. 30, ал. 2 от Закона за Комисията за финансов надзор с Решение № 150-Н от 29 октомври 2014 г. на Комисията за финансов надзор.

За председател:
Ангел Джалъзов

* ДВ, бр. 90 от 2014 г.

**ДЕЙНОСТТА
НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР
ПРЕЗ ОКТОМВРИ 2014 Г.**

I. РЕШЕНИЯ
НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

На своите заседания през месец октомври Комисията за финансов надзор:

*№ на решението
и дата на заседанието*

1. ПРИЗНА

✓ придобитата квалификация за упражняване на дейност като инвестиционен консултант на
ТИХОМИР ДЯНКОВ 845-ИК/03.10.2014

✓ пълна правоспособност на отговорен актюер на
АНГЕЛ БЛАГОЕВ 938-ОА/23.10.2014

2. ОТНЕ

издадения лиценз за извършване на дейност като инвестиционен посредник на
АВСТРИЙСКО-БЪЛГАРСКА
ИНВЕСТИЦИОННА ГРУПА АД СОФИЯ 846-ИП/03.10.2014

3. ПОТВЪРДИ ПРОСПЕКТ

✓ за първично публично предлагане на емисия ценни книжа, издадени от
УЕБ МЕДИЯ ГРУП АД СОФИЯ 847-Е/03.10.2014
СОФАРМА ИМОТИ АДСИЦ СОФИЯ 936-Е/23.10.2014

и вписа емисиите в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 3 ЗКФН

✓ за допускане до търговия на регулиран пазар на емисия облигации, издадени от
ТОПЛОФИКАЦИЯ - РУСЕ ЕАД РУСЕ 848-Е/03.10.2014

и вписа емисията и дружеството като емитент в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 3 ЗКФН

**II. ИНДИВИДУАЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ
НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР**

Председателят на Комисията за финансов надзор:

1. ПРЕДОСТАВИ

достъп до обществена информация на
РОСЕН БОСЕВ

875-ОИ/08.10.2014

**III. ИНДИВИДУАЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ
НА ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ
НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР**

УПРАВЛЕНИЕ „НАДЗОР НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ“

Заместник-председателят, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“:

1. ИЗДАДЕ

одобрение

✓ за промени в правилата на

ДФ СЪГЛАСИЕ ПРОФИТ

842-ДФ/01.10.2014

ДФ СЪГЛАСИЕ ПРЕСТИЖ

843-ДФ/01.10.2014

ДФ КОМПАС ЕВРОСТАБИЛНОСТ

879-ДФ/09.10.2014

ДФ ВАРЧЕВ БАЛАНСИРАН ФОНД

928-ДФ/22.10.2014

ДФ ВАРЧЕВ ВИСОКОДОХОДЕН ФОНД

930-ДФ/22.10.2014

✓ за промени в правилата за управление на риска на

ДФ КОМПАС ПРОГРЕС

880-ДФ/09.10.2014

ДФ КОМПАС СТРАТЕГИЯ

881-ДФ/09.10.2014

ДФ КОМПАС ЕВРОСТАБИЛНОСТ

882-ДФ/09.10.2014

ИД НАДЕЖДА АД

СОФИЯ

950-ИД/29.10.2014

✓ за промени в правилата за оценка на портфейла и за определяне нетната стойност на активите на

ДФ КОНКОРД ФОНД-3 СЕКТОР НЕДВИЖИМИ ИМОТИ

920-ДФ/20.10.2014

ДФ КОНКОРД ФОНД-4 ЕНЕРГЕТИКА

921-ДФ/20.10.2014

ДФ КОНКОРД ФОНД-5 ЦИЕ

922-ДФ/20.10.2014

ДФ СТАНДАРТ ИНВЕСТМЪНТ БАЛАНСИРАН ФОНД

923-ДФ/20.10.2014

ДФ СТАНДАРТ ИНВЕСТМЪНТ МЕЖДУНАРОДЕН ФОНД

924-ДФ/20.10.2014

ДФ СТАНДАРТ ИНВЕСТМЪНТ ВИСОКОДОХОДЕН ФОНД

925-ДФ/20.10.2014

ДФ ВАРЧЕВ БАЛАНСИРАН ФОНД

929-ДФ/22.10.2014

ДФ ВАРЧЕВ ВИСОКОДОХОДЕН ФОНД

931-ДФ/22.10.2014

✓ промяна в договора за депозитарни услуги на

ДФ АРКУС БАЛАНСИРАН

943-ДФ/28.10.2014

ДФ АРКУС ДИНАМИЧЕН

944-ДФ/28.10.2014

ДФ ЕКСПАТ НЮ ЮРЪП СТОКС, ДФ ЕКСПАТ ГЛОУБЪЛ ЕКУИТИС

И ДФ ЕКСПАТ БОНДС

945-ДФ/28.10.2014

71 наказателни постановления**2. ПРИЛОЖИ ПАМ****спрямо**

ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	853-ПД/03.10.2014
ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	854-ПД/03.10.2014
ИЗТОЧНА ГАЗОВА КОМПАНИЯ ЕАД	ВАРНА	855-Е/03.10.2014
ИЗТОЧНА ГАЗОВА КОМПАНИЯ ЕАД	ВАРНА	856-Е/03.10.2014
ИЗТОЧНА ГАЗОВА КОМПАНИЯ ЕАД	ВАРНА	857-Е/03.10.2014
ИЗТОЧНА ГАЗОВА КОМПАНИЯ ЕАД	ВАРНА	858-Е/03.10.2014
ИЗТОЧНА ГАЗОВА КОМПАНИЯ ЕАД	ВАРНА	859-Е/03.10.2014
ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	860-ПД/03.10.2014
ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	861-ПД/03.10.2014
УЕЛКЪМ ХОЛДИНГС АД	СОФИЯ	862-ПД/03.10.2014
МЕЙФЕЪР ГЛОУБ АД	СОФИЯ	864-ПД/03.10.2014
МЕЙФЕЪР ГЛОУБ АД	СОФИЯ	865-ПД/03.10.2014
ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	866-ПД/06.10.2014
ДРУЖБА СЪКЛАРСКИ ЗАВОДИ АД	СОФИЯ	867-ПД/06.10.2014
ГЛОБЕКС ИСТЕЙТ ФОНД АДСИЦ	СОФИЯ	870-ПД/06.10.2014
ГЛОБЕКС ИСТЕЙТ ФОНД АДСИЦ	СОФИЯ	871-ПД/06.10.2014
КОРАБОРЕМОНТЕН ЗАВОД ОДЕСОС АД	ВАРНА	872-ПД/07.10.2014
АЛФА ФИНАНС ХОЛДИНГ АД	СОФИЯ	876-Е/09.10.2014
ЕВРОЛИЗИНГ ЕАД	ПЛОВДИВ	877-Е/09.10.2014
КРАМ КОМЕРС ГРУП АД (Н)	С. МУСАЧЕВО	878-ПД/09.10.2014
ГЛОБАЛ МАРКЕТС ООД	СОФИЯ	883-ИП/09.10.2014
БЕСТТЕХНИКА-ТМ - РАДОМИР АД	РАДОМИР	887-ПД/10.10.2014
БЕСТТЕХНИКА-ТМ - РАДОМИР АД	РАДОМИР	888-ПД/10.10.2014
БУЛГАРИ РЕЗЕРВ ПРОПЪРТИС АДСИЦ	СОФИЯ	889-ДСИЦ/13.10.2014
БУЛГАРИ РЕЗЕРВ ПРОПЪРТИС АДСИЦ	СОФИЯ	890-ДСИЦ/13.10.2014
КНЕЗИМ АД	СОФИЯ	897-ПД/15.10.2014
КНЕЗИМ АД	СОФИЯ	898-ПД/15.10.2014
МЕН ИНВЕСТМЪНТ ГРУП АД	СОФИЯ	906-ПД/15.10.2014
МЕН ИНВЕСТМЪНТ ГРУП АД	СОФИЯ	907-ПД/15.10.2014
ЮЖЕН ИНДУСТРИАЛЕН ПАРК АД	СОФИЯ	908-ПД/15.10.2014
ЮЖЕН ИНДУСТРИАЛЕН ПАРК АД	СОФИЯ	909-ПД/15.10.2014
СИТИ ПРОПЪРТИС АДСИЦ	СОФИЯ	918-ДСИЦ/17.10.2014
ЕЛЕНИТЕ АД (Л)	ПЛОВДИВ	953-ПД/29.10.2014
АЛФА БЪЛГАРИЯ АД	СОФИЯ	955-ПД/31.10.2014

3. ОДОБРИ**избора на**

ПАТРИК ОЕРЕР

за член на съвета на директорите на

ИП УНИТРЕЙДЪР ЕАД

СОФИЯ

863-ИП/03.10.2014

НУРЛАН РАХМАНОВ

за член на съвета на директорите на

ИП АДАМАНТ КЕПИТЪЛ ПАРТНЪРС

СОФИЯ

900-ИП/15.10.2014

АД

договор

за преобразуване чрез вливане на

АЗ МЕДИА ЕООД

СОФИЯ

884-ПД/10.10.2014

в ИНВЕСТОР.БГ АД

4. ОТПИСА

от регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 3 ЗКФН

✓ като публично дружество

СОФИЯ

902-ПД/15.10.2014

ОРЕЛ ИНВЕСТ АД

и издадената от него емисия ценни книжа

✓ емисия ценни книжа, издадени от АЙ

ПЛОВДИВ

912-Е/16.10.2014

ТИ ДИ НЕТУЪРК АД

и дружеството като емитент

✓ емисия ценни книжа, издадени от

ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА АД

СОФИЯ

956-ПД/31.10.2014

5. ПОСТАНОВИ

отказ за потвърждаване на извършеното увеличаване на квалифицираното участие на Шаял Шнайдер в капитала и гласовете в общото събрание на

ИП ПОЗИТИВА АД

СОФИЯ

927-ИП/21.10.2014

През октомври 2014 г. в управление „Надзор на инвестиционната дейност“ са съставени 27 акта за установяване на административно нарушение.

УПРАВЛЕНИЕ „ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН НАДЗОР“

Заместник-председателят, ръководещ управление „Застрахователен надзор“:

1. ОДОБРИизбора на

ВИКТОР АНГЕЛОВ СЕРОВ

като физическо лице, представител на Перла АД, в съвета на директорите на

ЗК НАДЕЖДА АД

СОФИЯ

844-ОЗ/01.10.2014

2. ДОПУСНА

до провеждането на изпит за професионална квалификация на застрахователен брокер, насрочен за 25 октомври 2014 г.,

ГЕОРГИ ТАТАРСКИ

893-ЗБ/14.10.2014

СЕРГЕЙ ГИНДИЧ

894-ЗБ/14.10.2014

МИЛКО ДИМИТРОВ

895-ЗБ/14.10.2014

ЕВЕЛИНА ДИМИТРОВА

899-ЗБ/15.10.2014

ВЕРА СЛАВОВА

901-ЗБ/15.10.2014

ВЕНЦИСЛАВ АНГЕЛОВ

903-ЗБ/15.10.2014

ЛОРА АЛАДЖЕМ

904-ЗБ/15.10.2014

ЛЮБОМИР ИВАНОВ

905-ЗБ/15.10.2014

ЕЛЕНА ПАВЛОВА

917-ЗБ/17.10.2014

АНТОНИО ЛАЗАРОВ

919-ЗБ/17.10.2014

ГРИША ГАНЧЕВ

932-ЗБ/22.10.2014

ПЕТЪР КАРАЯНЕВ

933-ЗБ/22.10.2014

ХРИСТО ХРИСТОВ

935-ЗБ/22.10.2014

3. ВПИСА

в регистъра на застрахователните брокери по чл. 30, ал. 1, т. 11 ЗКФН

АКСА БЪЛГАРИЯ ООД

СОФИЯ

926-ЗБ/20.10.2014

4. РАЗПОРЕДИ

ЗД БУЛ ИНС АД

СОФИЯ

934-ОЗ/22.10.2014

да отчете в Информационния център към Гаранционния фонд като валиден и действащ добавък към полица за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за определен период

5. ИЗДАДЕ53 наказателни постановления

През октомври 2014 г. в управление „Застрахователен надзор“ са съставени 39 акта за установяване на административно нарушение и са постъпили 94 жалби.

УПРАВЛЕНИЕ „ОСИГУРИТЕЛЕН НАДЗОР“

Заместник-председателят, ръководещ управление „Осигурителен надзор“:

1. ИЗДАДЕ

одобрение

за изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на

УПФ ДОВЕРИЕ	868-УПФ/06.10.2014
ППФ ДОВЕРИЕ	869-ППФ/06.10.2014
УПФ ЦКБ - СИЛА	939-УПФ/27.10.2014
ППФ ЦКБ - СИЛА	940-ППФ/27.10.2014
УПФ ДСК - РОДИНА	941-УПФ/27.10.2014
ППФ ДСК - РОДИНА	942-ППФ/27.10.2014
ЗУПФ АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ	951-УПФ/29.10.2014
ЗППФ АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ	952-ППФ/29.10.2014

едно наказателно постановление

2. ОПРЕДЕЛИ

✓ минималната доходност от управлението на активите на универсалните пенсионни фондове за предходния 24-месечен период от 29.09.2012 г. до 30.09.2014 г. в размер на 2,96 % на годишна база 891-УПФ/14.10.2014

✓ минималната доходност от управлението на активите на професионалните пенсионни фондове за предходния 24-месечен период от 29.09.2012 г. до 30.09.2014 г. в размер на 3,25 % на годишна база 892-ППФ/14.10.2014

3. ПРИЛОЖИ ПАМ

спрямо

ПОАД ЦКБ – СИЛА АД	СОФИЯ	913-ПОД/17.10.2014
АЙ ЕН ДЖИ ПОД ЕАД	СОФИЯ	914-ПОД/17.10.2014
ПОК ДСК-РОДИНА АД	СОФИЯ	915-ПОД/17.10.2014
ПОД АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ АД	СОФИЯ	916-ПОД/17.10.2014

През октомври 2014 г. в управление „Осигурителен надзор“ са постъпили 7 жалби от осигурени лица и 14 сигнала от пенсионноосигурителни дружества.

IV. ВПИСАНИ ПРОМЕНИ В РЕГИСТРИТЕ НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

В съответствие с чл. 5, ал. 1 от Наредба № 15 за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства през периода бяха:

***а) вписани промени в обстоятелствата
в регистъра на регулираните пазари на ценни книжа
по партидата на:***

РГ-02-0001 БЪЛГАРСКА ФОНДОВА БОРСА – СОФИЯ АД чл. 15, ал. 1, т. 12

***б) вписани промени в обстоятелствата
в регистъра на инвестиционните посредници
по партидата на:***

РГ-03-0193 БАНКА ДСК ЕАД	чл. 16, ал. 1, т. 7 и 17
РГ-03-0212 БЕНЧМАРК ФИНАНС АД	чл. 16, ал. 1, т. 6
РГ-03-0196 БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ АД	чл. 14, ал. 1, т. 16
РГ-03-0205 ВАРЧЕВ ФИНАНС ЕООД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0030 ЕЛАНА ТРЕЙДИНГ АД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0127 ИНВЕСТБАНКАД	чл. 14, ал. 1, т. 6, 7 и 17
РГ-03-0204 ИНТЕРКАПИТАЛ МАРКЕТС АД	чл. 14, ал. 1, т. 16
РГ-03-0086 ИНТЕРНЕТЪНЪЛ АСЕТ БАНК	чл. 14, ал. 1, т. 14; чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0081 ОББ АД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0079 ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА АД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0194 СИТИБАНК ЕВРОПА АД, КЛОН БЪЛГАРИЯ КЧТ	чл. 16, ал. 1, т. 6 и 7
РГ-03-0078 СОСИЕТЕ ЖЕНЕРАЛ ЕКСПРЕСБАНК АД	чл. 14, ал. 1, т. 16 и 18; чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0157 СОФИЯ ИНТЕРНЕТЪНЪЛ СЕКЮРИТИЗ АД	чл. 16, ал. 1, т. 14, буква „г“
РГ-03-0115 СТАТУС ИНВЕСТ АД	чл. 14, ал. 1, т. 18 и 19;
	чл. 16, ал. 1, т. 18 и 21
РГ-03-0192 ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД	чл. 14, ал. 1, т. 16
РГ-03-0084 УНИКРЕДИТ БУЛБАНК АД	чл. 14, ал. 1, т. 16; чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0008 ФК ЕВЪР АД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0105 ЦКБ АД	чл. 16, ал. 1, т. 7
РГ-03-0092 ЮРОБАНК И ЕФ ДЖИ БЪЛГАРИЯ АД	чл. 16, ал. 1, т. 7

***в) вписани промени в обстоятелствата
в регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа
по партидата на:***

РГ-05-1588 АВТО ЮНИОН АД	чл. 19, ал. 3, буква „б“
РГ-05-1277 АГРО ФИНАНС АДСИЦ	чл. 19, ал. 3, буква „б“
РГ-05-1325 АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК АД	чл. 17, ал. 1, т. 5
РГ-05-1500 АЛФА ФИНАНС ХОЛДИНГ АД	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-0380 БАЛКАНКАР ЗАРЯ АД ПАВЛИКЕНИ	чл. 18, т. 12 и 14
РГ-05-1568 ВЕИ ПРОДЖЕКТ АД	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-1155 ГИПС АД	чл. 19, ал. 3, буква „б“
РГ-05-1365 ДФ АВРОРА КЕПИТЪЛ - БАЛАНСИРАН	чл. 23, ал. 4, т. 3
РГ-05-1387 ДФ АВРОРА КЕПИТЪЛ - GLOBAL COMMODITY FUND	чл. 23, ал. 4, т. 3

РГ-05-1455 ДФ АВРОРА КЕПИТЪЛ - ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА	чл. 23, ал. 4, т. 3
РГ-05-1455 ДФ АЛАРИК-ХИБРИДЕН ДЕПОЗИТ	чл. 23, ал. 5, т. 1
РГ-05-1177 ЕВРОЛИЗИНГ ЕАД	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-1595 ИНВЕСТИЦИОННА КОМПАНИЯ ГАЛАТА АД	чл. 17, ал. 4, т. 13
РГ-05-1207 ИНТЕРКАПИТАЛ ПРОПЪРТИ ДИВЕЛОПМЪНТ АДСИЦ	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-1582 НУРТС БЪЛГАРИЯ АД	чл. 19, ал. 3, буква „б“
РГ-05-0150 ПАЗАРДЖИК БЪЛГАРСКИ ТЪРГОВСКИ МЕНИДЖМЪНТ АД	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-0883 ПАМПОРОВО АД СМОЛЯН	чл. 17, ал. 1, т. 5
РГ-05-1085 ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА АД	чл. 17, ал. 1, т. 5
РГ-05-1239 РАЙФАЙЗЕН ГЛОБАЛЕН БАЛАНСИРАН ФОНД СОФИЯ	чл. 23, ал. 5, т. 1
РГ-05-1323 СЕРДИКА ПРОПЪРТИС АДСИЦ СОФИЯ	чл. 18, т. 12 и 14
РГ-05-0150 СИЛА ХОЛДИНГ АД	чл. 19, ал. 3, букви „б“ и „в“
РГ-05-1097 ТЕЦ МАРИЦА 3 АД	чл. 19, ал. 3, буква „б“
РГ-05-1195 ТЦ ИМЕ АД	чл. 14, ал. 1, т. 5; чл. 17, ал. 1, т. 2
РГ-05-1215 УЕБ ФИНАНС ХОЛДИНГ АД	чл. 18, т. 12 и 14
РГ-05-1174 ХИПОКРЕДИТ АД СОФИЯ	чл. 18, т. 12 и 14
РГ-05-1468 ХЛЕБНИ ИЗДЕЛИЯ - ПОДУЯНЕ АД	чл. 19, ал. 3, буква „б“

**г) вписани промени в обстоятелствата
в регистъра на физическите лица, които по договор непосредствено извършват
сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации,
по партидата на:**

РГ-06-0200 КИРИЛ ГЕОРГИЕВ	чл. 24, ал. 1, т. 3
РГ-06-1456 МАЯ БОГДАНОВА	чл. 24, ал. 1, т. 1
РГ-06-1639 ЯВОР УЗУНОВ	чл. 24, ал. 1, т. 4

**д) вписани промени в обстоятелствата
в регистъра на управляващите дружества
по партидата на:**

РГ-08-0010 ЕФ АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ АД	чл. 23, ал. 4, т. 4

Други уведомления

✓ Вписва нов директор за връзки с инвеститорите:

РГ-05-1595 ИНВЕСТИЦИОННА КОМПАНИЯ ГАЛАТА АД	Ася Стамова Стамова гр. Варна, ул. Цар Симеон I № 31 тел.: 052/663 761; 052/663 762 ел. поща: office@holdingvarna.com

✓ Вписва нов адрес за кореспонденция:

РГ-05-1195 ТЦ ИМЕ АД	1000 - София, бул. Дондуков № 47, ет. 2

✓ Вписва промяна в името:

РГ-06-1456 МАЯ БОГДАНОВА	Мая Богданова-Велчева

V. УВЕДОМЛЕНИЯ ПО ЧЛ. 145 ЗППЦК

Визпълнение на изискванията по чл. 145 ЗППЦК за разглеждания период в Комисията за финансов надзор са постъпили уведомления за промяна на дяловото участие в следните дружества:

**Наименование на дружеството,
чиито акции са обект на трансакцията**

**Трите имена/наименование
на приобретател, съответно прехвърлител**

РГ-05-1444 БИ ДЖИ АЙ ГРУП АД
РГ-05-1490 ЕНЕРГНИ АД
РГ-05-1490 ЕНЕРГНИ АД
РГ-05-1432 ИНФРА ХОЛДИНГ АД
РГ-05-1432 ИНФРА ХОЛДИНГ АД
РГ-05-1432 ИНФРА ХОЛДИНГ АД
РГ-05-0218 МЕТИЗИ АД
РГ-05-0218 МЕТИЗИ АД
РГ-05-1566 СПИДИ АД
РГ-05-1566 СПИДИ АД
РГ-05-1566 СПИДИ АД
РГ-05-1265 ФОНД ЗА ЕНЕРГЕТИКА
И ЕНЕРГИЙНИ ИКОНОМИИ АД
РГ-05-1369 ФОНД ЗА ИНВЕСТИЦИИ
В НЕДВИЖИМИ ИМОТИ АД
РГ-05-1294 ФОРУКОМ ФОНД ИМОТИ АДСИЦ

ДФ ИНВЕСТ КЛАСИК
I. W. S. LIMITED
МИХАИЛ ГЕОРГОПАПАДАКОС
ВАБО 2005 ЕООД
НОВЕ ИНТЕРНАЛ ЕООД
НОВЕ ХОЛДИНГ АД
ГРАН КРЮ ООД
ЕМУ АД
СПИДИ ГРУП АД
ВАЛЕРИ МЕКТУПЧИЯН
ГЕОПОСТ С.А. (GEOPOST S.A.)
ЕНЕМОНА АД
ЕНЕМОНА АД
ФОРУКОМ АД

Д О К У М Е Н Т И

**РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ
за придобиване на право за извършване на дейност като брокер,
съответно като инвестиционен консултант,
на 10 и 11 януари 2015 г.**

Дати за провеждане на изпитите

Изпитът за придобиване на право за извършване на дейност като брокер ще бъде проведен на **10 януари (събота) 2015 г.**

Изпитът за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант ще бъде проведен на **11 януари (неделя) 2015 г.**

Допускане до изпит

Лицата по чл. 3 във връзка с чл. 4, ал. 1 от Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации относно ценни книжа, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност (Наредба № 7) подават заявления за допускане до изпит по образец с приложенията, посочени в чл. 4, ал. 2 от Наредба № 7, в деловодството на Комисията за финансов надзор (КФН).

Документите за изпитите, които ще бъдат проведени на **10 и 11 януари 2015 г.**, се подават от **10 октомври до 10 ноември 2014 г.** В едномесечен срок КФН се произнася по заявленията за допускане до съответния изпит и уведомява писмено заявителите за взетото решение в 7-дневен срок.

Списъкът с допуснатите до изпитите кандидати се поставя на определеното за целта място в сградата на КФН, а именно на таблото, намиращо се на партерния етаж на сградата: гр. София, ул. Будапеща“ № 16, както и на електронната страница на КФН.

Допуснатите до изпит кандидати представят документ за внесена по сметка на КФН такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от КФН по чл. 27, ал. 2 от Закона за Комисията за финансов надзор (ЗКФН).

Провеждане на изпита

Изпитите за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно като инвестиционен консултант, се провеждат от изпитни комисии в състав, определен с решение на КФН.

При явяването на изпит кандидатът е длъжен да се легитимира с документ за самоличност.

Изпитът се състои в отговарянето на тестови въпроси и решаването на задачи, съобразени с Тематичния конспект за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно с Тематичния конспект за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант, одобрени от КФН.

Всички тестови въпроси и задачи ще са от „закрит“ тип.

Освен самостоятелни въпроси и задачи на кандидатите ще се предоставят и кратки казуси (максимум до 1 страница), които ще включват няколко въпроса и/или задачи, свързани помежду си.

Срещу всеки въпрос ще са посочени определен брой отговори, съответно резултати, от които само един е верен. Кандидатът отбелязва само един от възможните отговори. Относителният дял на тестовите въпроси ще бъде минимум 60% от общия брой задачи, а на задачите максимално 40%.

Изпитите ще се проведат на две сесии в рамките на обявения за изпита ден, като продължителността им е, както следва: за брокер – по два часа и петнадесет минути, и съответно за инвестиционен консултант – по три часа.

Правила за оценяване на кандидатите

За въпросите и задачите не се изисква подробен отговор, съответно решение. За верен отговор, съответно резултат, се получава равен брой точки (1 точка).

Максималният възможен брой точки за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант е 160. За издържали теста се считат кандидатите, получили 96 и повече от 96 точки.

Максималният възможен брой точки за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер е 120. За издържали теста се считат кандидатите, получили 72 и повече от 72 точки.

Изпитната комисия проверява работите на кандидатите и оформя резултатите в протокол с общия брой получени точки съгласно правилата за оценяване.

Резултатите от изпитите се обявяват чрез поставяне на изпитния протокол на определеното за целта място в сградата на КФН.

Получаване на сертификатите

Сертификатът се получава срещу представяне на документ за самоличност и документ за внесена държавна такса за издаване на сертификат и за вписване в регистъра на физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации, съгласно Тарифата за таксите, събирани от КФН по чл. 27, ал. 2 ЗКФН.

Редът за провеждане на изпитите е приет с решение от 3 октомври 2014 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като брокер

Ч а с т п ъ р в а
Финансови пазари
(тегло в изпита: 25%)

Тема 1: Финансови пазари – същност, видове, особености

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.
4. Водещи финансови пазари в света.

Референция: Боди, Зв., Ал. Кейн, Ал. Маркър. *Инвестиции*. Гл. 2. С., Натурела.
Мишкин, Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари*. Гл. 2.
Отворено общество.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 2. Класика и Стил.

Тема 2: Участници на финансовите пазари – световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля. Банки. Инвестиционна и финансово-посредническа дейност на банките.
2. Национални инвестиционни фондове. Същност и особености.
3. Управляващи дружества. Същност и особености.
4. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
5. Дружества със специална инвестиционна цел. Същност и особености.
6. Колективни инвестиционни схеми.
7. Пенсионни фондове.
8. Застрахователни компании.
9. Депозитарни институции. Същност и роля. Централен депозитар. Изисквания за членство.
10. Регулиран пазар - организация и принципи на функциониране. Българска фондова борса – изисквания за членство, допускане на емисии и разкриване на информация. Клирингови къщи.

Референция: Боди, Зв., Ал. Кейн, Ал. Маркър. *Инвестиции*. Гл. 2. С., Натурела.
Мишкин, Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари*. Гл. 2.
Отворено общество.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 2. Класика и Стил.

Тема 3: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулаторни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании.

Референция: ЗКФН, ЗППЦК, ЗПЗФИ, ЗПФИ, ЗДСИЦ, ЗДКИСДПКИ, подзаконовни нормативни актове, издадени от КФН
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 3. Класика и Стил.

Тема 4: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия – непрекъснатата система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.
5. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. Дейност на арбитражния съд при БФБ - София АД.
6. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти.
7. Индикатори на финансовите пазари - пазарни индекси.

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 3. Класика и Стил.
Sharpe, W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International
Правилник на БФБ; Правилник на ЦДАД
Боди, Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал., *Инвестиции*. Гл. 3. Натурела.

Ч а с т в т о р а

Финансови инструменти

(тегло в изпита: 20%)

Тема 5: Видове финансови инструменти

1. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите на паричния пазар – депозитни сертификати, съкровищни бонове, репо сделки, търговски ценни книжа и др.
2. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите с фиксирана доходност – ДЦК, общински облигации, корпоративни облигации, ипотечни облигации.
3. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. Обясняване организацията на първоначална емисия на ценни книжа.
5. Изброяване и обясняване на етапите на публично предлагане и поемане на емисия на финансови инструменти.
6. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните видове деривативни инструменти – фючърси, форуърди, опции, суапове, варанти, договори за разлика.
7. Обясняване на същността на борсовотъргувани фондове (ETF).
8. Изброяване и обясняване на основните характеристики на хибридните ценни книжа – конвертируеми облигации и конвертируеми привилегировани акции.
9. Изброяване и обясняване на основните характеристики на структурираните продукти – ценни книжа, обезпечени с ипотека (MBS), и ценни книжа, обезпечени с активи (ABS).
10. Обясняване и изчисляване на маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Боди, Зв., Кейн Ал., Маркъс, Ал. *Инвестиции*. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.
Frank J. Fabozzi. *Fixed Income Securities*, Wiley, 2002.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 1 и 3. Класика и Стил.

Тема 6: Алтернативни инвестиции

1. Обясняване на основните особености на инвестирането в недвижими имоти.
2. Обясняване на основните особености на дяловото инвестиране (Private Equity).
3. Обясняване на основните особености на инвестирането в хедж фондове (Hedge funds).
4. Обясняване на основните особености на инвестирането в стоки (Commodities).

Референция: Bruno Solnik and Dennis McLeavey. *International Investments*, AIMR, 2004, Ch. 8.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 1 и 2. Класика и Стил.

Ч а с т т р е т а
Възвръщаемост и риск
(тегло в изпита: 20%)

Тема 7: Стойност на парите във времето (Time Value of Money)

1. Обясняване на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. Изчисляване на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. Изчисляване на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. Изчисляване на проста и сложна лихва.
5. Изчисляване на номинални и ефективни лихвени проценти.
6. Изчисляване на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4 и 5. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International
Боди, Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал. *Инвестиции*. Части от различни глави. Натурела.

Тема 8: Анализ на инвестициите в ценни книжа

1. Изчисляване на доходността на ценните книжа. Доходност до падежа. Доходност за периода на държане. Текуща доходност. Доходност след облагане с данъци.
2. Обясняване на кривата на доходност. *Интерпретиране* на кривите на доходност.
3. Изчисляване на лихвения риск. Дюрационен (Duration) анализ. Конвекситет (Convexity) (изпъкналост).
4. Изчисляване и прогнозиране на волатилността (Volatility) на лихвения риск.
5. Общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Валутен риск.
7. Кредитен риск. Кредитен рейтинг. Рейтингови агенции.
8. Изчисляване на очакваната възвръщаемост и риск на финансовите инструменти.
9. Изчисляване на възвръщаемостта при маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International
Боди, Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 13 и 14. Натурела.

Ч а с т ч е т в ъ р т а
Оценка и приложение на финансови инструменти
(тегло в изпита: 25%)

Секция 1: Оценка на акции

Тема 9: Определяне на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал (CAPM, APT и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Изчисляване на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал - CAPM, APT и Bond yield method.
2. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 2.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 12 и 13. Класика и Стил.

Тема 10: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с едностепенен модел (модел на растеж на Гордън – Gordon growth model). Обясняване на двустепенен, H-модел и тристепенен модел и тяхната приложимост.
3. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран купон.
4. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 4
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 8. Класика и Стил.

Тема 11: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF).
3. Изчисляване и разграничаване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
4. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 3

Тема 12: Модел на пазарните множители (Price and Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals) и фактори, които оказват влияние върху тях.
4. Обясняване на пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.
6. Изчисляване на PEG и неговото значение.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 3, 4
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 8. Класика и Стил.

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксирана доходност

Тема 13: Оценка на различни видове облигации

1. Обясняване на връзка между лихвен процент, очаквана възвръщаемост и цената на облигацията.
2. Изчисляване стойността на обикновени облигации.
3. Изчисляване стойността на облигации с нулев купон.
4. Изчисляване стойността на облигации с плаващ купон.
5. Обясняване и интерпретация на модела за оценка на облигации с вградени опции (Fixed income instruments with embedded options).
6. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на определени видове опции – държавни ценни книжа, общински облигации, ипотечни облигации, структурирани продукти, хибридни инструменти.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 2, 4, 9, 10, 15.
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.

Секция 3: Оценка на деривативни инструменти

Тема 14: Суапове

1. Изчисляване на стойността на лихвен суап.
2. Изчисляване на стойността на валутен суап.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 5.
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 7.

Тема 15: Опции. Модели за оценка на опции, фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. Обясняване на основните фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви).

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFAProgram*, AIMR, 2003, Ch. 4.
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 15.
Петранов, С. *Инвестиции* Гл. 10. Класика и Стил.

Тема 16: Фючърси и форуърди

1. Изчисляване на стойността на форуърд.
2. Изчисляване на стойността на фючърс.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFAProgram*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 5.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Ч а с т п е т а
Стратегии
(тегло в изпита: 10%)

Тема 17: Приложение на стратегии с деривативни инструменти

1. Обясняване на коригиране на портфейл (акции, облигации) (Portfolio adjustment).
2. Определяне на авансово инвестиране.
3. Определяне и изчисляване на валутен хедж.
4. Обясняване на ограниченията при хеджиране.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFAProgram*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3.

Тема 18: Изпълнение на инвестиционни решения

1. Изчисляване и интерпретация на ефективен спред.
2. Обяснение на качество на пазара.
3. Обяснение и разграничаване на брокери и дилъри.
4. Изчисляване на разходи по изпълнение на инвестиционно решение.
5. Обяснение и разграничаване на основни видове трейдъри. Мотивация.
6. Изброяване и разграничаване на тактики за търговия.
7. Обяснение на алгоритмична търговия. Избор на алгоритмична стратегия.
8. Етика в търговията.

Референция: John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey,
Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process, 3rd edition, 2007.

ЛИТЕРАТУРА
за подготовка за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като брокер

1. Боди, Зв., Ал. Кейн, Ал. Маркър. *Инвестиции*. Натурела.
2. Мишкин, Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари*. Отворено общество.
3. Петранов, С. *Инвестиции*. Класика и Стил.
4. Sharpe, W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
5. Fabozzi, Frank J. *Fixed Income Securities*. Wiley, 2002.
6. Bruno Solnik and Dennis McLeavey. *International Investments*, AIMR, 2004.
7. J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey. *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002.
8. Fabozzi, Frank J. *Fixed Income Analysis*. Fabozzi Associates, 2004.
9. J. Hull. *Option, futures, & Other derivatives*. Prentice Hall, 6th edition.

10. Don Chance. Analysis of Derivatives for the CFAProgram. AIMR, 2003.
11. John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey. Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process, 3rd edition, 2007.

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа
2. Закон срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти
3. Закон за Комисията за финансов надзор
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел
5. Закон за пазарите на финансови инструменти
6. Закон за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране
7. **Регламент (ЕО) № 809/2004** на Комисията от 29 април 2004 г. относно прилагането на Директива 2003/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на информацията, съдържаща се в проспектите, както и формата, включването чрез препратка и публикуването на подобни проспекти и разпространяването на реклами от дружества и другите емитенти на ценни книжа
8. **Регламент (ЕО) № 1287/2006** на Комисията от 10 август 2006 г. за прилагане на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на задълженията за водене на регистри за инвестиционните посредници, отчитането на сделките, прозрачността на пазара, допускането на финансови инструменти за търгуване, както и за определените понятия за целите на тази директива
- Регламент (ЕО) № 1060/2009** на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг
9. **Регламент (ЕО) № 1060/2009** на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг
10. **Наредба от 17.12.1997 г.** за минималното съдържание на пълномощно за представителство на акционер в общото събрание на дружество, чиито акции са били предмет на публично предлагане
11. **Наредба № 2** за проспектите при публичното предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа
12. **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации относно ценни книжа, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност
13. **Наредба № 8** за Централния депозитар на ценни книжа
14. **Наредба № 11** за лицензите за извършване на дейност като регулиран пазар, за организиране на многостранна система за търговия, за извършване на дейност като инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество и дружество със специална инвестиционна цел
15. **Наредба № 13** за търгово предлагане за закупуване и замяна на акции
16. **Наредба № 15** за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства
17. **Наредба № 16** за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на ценни книжа
18. **Наредба № 22** за условията и реда за вписване и отписване на публични дружества, други емитенти на ценни книжа и емисии ценни книжа в регистъра на Комисията за финансов надзор
19. **Наредба № 23** за условията и реда за оценка на клиентските активи
20. **Наредба № 35** за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници
21. **Наредба № 37** за признаване на приетите пазарни практики
22. **Наредба № 38** за изискванията към дейността на инвестиционните посредници
23. **Наредба № 39** за разкриване на дялово участие в публично дружество
24. **Наредба № 41** за изискванията към съдържанието на обосновката на цената на акциите на публично дружество, включително към прилагането на оценъчни методи, в случаите на преобразуване, договор за съвместно предприятие и търгово предлагане
25. **Наредба № 44** от 20 октомври 2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, инвестиционните дружества от затворен тип и управляващите дружества

26. Правилник на „Българска фондова борса – София“ АД
27. Правилник на „Централен депозитар“ АД
28. Правилник за устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа.

Забележка: Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.

Референциите към всяка тема имат препоръчителен характер и не ограничават кандидатите в използването на допълнителна литература, а имат за цел единствено да подпомогнат подготовката.

В част от темите са използвани ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

Ключова дума

Действие

Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин
Определяне	Да се стигне до решение в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за
Изброяване	Да се изброи

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер е приет с решение от 3 октомври 2014 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като инвестиционен консултант

Ч а с т п ъ р в а
Икономика
(тегло в изпита: 10%)

Тема 1: Еластичност

1. Еластичност на търсенето.
2. Видове еластичност на търсенето.
3. Еластичност на предлагането.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 4.

Тема 2: Икономически цикли, заетост и ценови нива

1. Бизнес цикъл. Индикатори. Интерпретация.
2. Видове безработица.
3. Индекс на потребителските цени. Проблеми при интерпретацията на индекса на потребителските цени.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 22.

Тема 3: Пари, банки и роля на Централната банка

1. Функция на парите.
2. Видове депозитни институции. Сравнение.
3. Как банковата система „създава“ пари.
4. Роля на Централната банка.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 26.

Тема 4: Пари, лихвени нива, реален БВП и ценови нива

1. Фактори на търсенето на пари и ефектите върху БВП.
2. Определяне на лихвените нива. Връзка между промените в лихвените нива и паричното предлагане.
3. Теории за срочната структура на лихвения процент.
4. Краткосрочни и дългосрочни ефекти на парите върху БВП.
5. Количествена теория на парите.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 27.

Тема 5: Инфлация

1. Инфлация и ценови нива.
2. Фактори, които влияят върху инфлацията.
3. Очаквана и неочаквана инфлация. Ефекти.
4. Крива на Филипс.
5. Влияние на инфлацията върху номиналните лихвени проценти.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 28.

Тема 6: Фискална политика

1. Източници на финансиране на инвестиции – външни заеми, частни и правителствени спестявания. Влияние на фискалната политика върху капиталовите пазари.
2. Фискална политика и бизнес цикъл.
3. Ограничения на фискалната политика. Разлика между целенасочена фискална политика и автоматични стабилизатори.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 31.

Тема 7: Монетарна политика

1. Ценова стабилност и ръст на БВП.
2. Влияние на доверието в политиката върху търсенето, предлагането и кривата на Филипс.
3. Ефект от неочаквано повишаване на паричното предлагане.
4. Монетарна политика при паричен съвет.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 32.
Младенов, М. Пари. Банки. Кредит. Тракия М, 2009.

Тема 8: Валутни курсове

1. Пазар на валута – котировки, спред, кръстосани курсове, арбитраж.
2. Фактори, които влияят върху цената на валутата.
3. Паритет на валутните курсове. Плаващи и фиксирани валутни курсове.
4. Абсолютна и релативна покупателна способност.

Референция: Bruno Solnik & Dennis McLeavy, *Global Investments*, Addison Wesley, 2004, Ch. 1.

Тема 9: Платежен баланс

1. Платежен баланс - влияние на компонентите на платежния баланс.
2. Влияние на монетарната и фискалната политика върху валутния курс и компонентите на платежния баланс.

Референция: Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005, Ch. 34.

Тема 10: Икономически растеж

1. Предпоставки за икономически растеж.
2. Основни фактори, които стимулират икономическия растеж.
3. Производителност.
4. Измерване на БВП. Компоненти. БНП. Връзка между БНП и БВП.
5. Макроикономически индикатори. Категоризация.

Референция: Bruno Solnik & Dennis McLeavy, *Global Investments*, Addison Wesley, 2004, Ch. 2.

Ч а с т в т о р а**Финансови пазари и финансови инструменти
(тегло в изпита: 15%)****Тема 11: Финансови пазари - същност, видове, особености**

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 2. Натурела.
Мишкин, Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари*. Гл. 2.
Отворено общество.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 2. Класика и Стил.

Тема 12: Участници на финансовите пазари – световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля. Банки. Инвестиционна и финансово-посредническа дейност на банките.
2. Национални инвестиционни фондове. Същност и особености.
3. Управляващи дружества. Същност и особености.
4. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
5. Дружества със специална инвестиционна цел. Същност и особености.
6. Колективни инвестиционни схеми.
7. Пенсионни фондове.
8. Хедж фондове.
9. Фондове за дялово инвестиране (Private equity funds).

10. Застрахователни компании.
11. Депозитарни институции. Същност и роля. Централен депозитар. Изисквания за членство.
12. Регулирани пазари - организация и принципи на функциониране. Българска фондова борса – изисквания за членство, допускане на емисии и разкриване на информация. Клирингови къщи

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал. *Инвестиции. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.*
Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 2 и 3. Класика и Стил.*

Тема 13: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулаторни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании.

Референция: ЗКФН, ЗППЦК, ЗПЗФИ, ЗПФИ, ЗДСИЦ, ЗДКИСДПКИ, подзаконовни нормативни актове, издадени от КФН
Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 3. Класика и Стил.*

Тема 14: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия – непрекъсната система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.
5. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. Дейност на арбитражния съд при БФБ - София АД.
6. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти (ОТС).
7. Видовете индекси на финансовите пазари - пазарни индекси.

Референция: Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 3. Класика и Стил.*
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., *Investments, Prentice Hall International*
Правилник на БФБ; Правилник на ЦДАД
Боди Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал., *Инвестиции. Гл. 3. Натурела.*

Тема 15: Финансови инструменти. Същност и видове.

1. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите на паричния пазар - депозити, депозитни сертификати, съкровищни бонове, репо сделки, търговски ценни книжа и др.
2. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите с фиксирана доходност – ДЦК, общински облигации, корпоративни облигации, ипотечни облигации.
3. Разграничаване и обясняване на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. Обясняване организацията на първоначална емисия на ценни книжа.
5. Изброяване и обясняване на етапите на публично предлагане и поемане на емисия финансови инструменти.
6. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните видове деривативни инструменти – фючърси, форуърди, опции, суапове, варанти, договори за разлика.
7. Обясняване на същността на борсовотъргувани фондове (ETF).
8. Изброяване и обясняване на основните характеристики на хибридните ценни книжа – конвертируеми облигации и конвертируеми привилегировани акции.
9. Изброяване и обясняване на основните характеристики на структурираните продукти – ценни книжа, обезпечени с ипотека (MBS), и ценни книжа, обезпечени с активи (ABS).

10. Обясняване и изчисляване на маржин покупките и късите продажби (margin and short trades).
11. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните характеристики на различните видове алтернативни инвестиции – недвижими имоти, дялово инвестиране (Private Equity), хедж фондове (Hedge funds), стоки (Commodities), ценни книжа на емитенти в затруднено положение (Distressed securities), дялове от инвестиционни дружества от отворен и затворен тип (Closed-end and Open-end funds). Основни фактори, влияещи върху оценката им.
12. Обясняване и определяне на основните фактори, влияещи върху стойността на недвижимите имоти.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.
Bruno Solnik and Dennis McLeavey, *International Investments*, AIMR, 2004, Ch. 8.
Frank J. Fabozzi, *Fixed Income Securities*, Wiley, 2002.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 1, 2 и 3. Класика и Стил.

Ч а с т т р е т а

Възвръщаемост и риск (тегло в изпита: 15%)

Тема 16: Стойност на парите във времето (Time Value of Money)

1. Обясняване на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. Изчисляване на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. Изчисляване на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. Изчисляване на проста и сложна лихва.
5. Изчисляване на номинални и ефективни лихвени проценти.
6. Изчисляване стойността на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4 и 5. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Части от различни глави. Натурела.

Тема 17: Анализ на инвестициите в ценни книжа

1. Изчисляване на доходността на ценните книжа. Доходност до падежа. Доходност за периода на държане. Текуща доходност. Доходност след облагане с данъци.
2. Обясняване на кривата на доходност. *Интерпретиране* на кривите на доходност.
3. Изчисляване на лихвения риск. Дюрационен (Duration) анализ. Конвекситет (Convexity) (изпъкналост).
4. Изчисляване и прогнозиране на волатилността (Volatility) на лихвения риск.
5. Общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Валутен риск.
7. Кредитен риск. Кредитен рейтинг. Рейтингови агенции.
8. Изчисляване на очакваната възвръщаемост и риск на финансовите инструменти.
9. Изчисляване на възвръщаемостта при маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4, 5, 6 и 7. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 13 и 14. Натурела.

Тема 18: Основни техники на фундаменталния и техническия анализ

1. Разграничаване и обясняване на различните подходи на фундаментален анализ (Bottom-up и Top-down approach).
2. Обясняване на предположенията, предимствата и недостатъците на техническия анализ.
3. Изброяване на основните категории технически правила и индикатори.

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 9. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Натурела.

Ч а с т ч е т в ъ р т а
Анализ на финансови отчети
(тегло в изпита: 15%)

Тема 19: Въведение във финансовите отчети. Видове и основни компоненти

1. Изброяване на основните принципи при изготвяне на финансовите отчети.
2. Изброяване на основните компоненти на финансовите отчети.

Референция: Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, *The Analysis and Use of Financial Statements*, Wiley, 2003, Ch. 1.

Тема 20: Баланс

1. Изброяване на основните принципи при изготвянето на баланса.
2. Разграничение между различните счетоводни методи за определяне на запасите – FIFO, LIFO, метод на среднопретеглената цена.
3. Обясняване на счетоводното отчитане на финансови активи.
4. Обясняване на счетоводното отчитане на задълженията. Лизинг – оперативен и финансов.

Референция: Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, *The Analysis and Use of Financial Statements*, Wiley, 2003, Ch. 6, 7, 8, 10, 11.

Тема 21: Отчет за дохода

1. Разграничение между различните методи за изчисляване на счетоводната амортизация.
2. Разграничение между различните методи за признаване на приходите.
3. Изчисляване на доход на акция (EPS).
4. Обясняване на предназначението на Отчет за всеобхватния доход (Statement of comprehensive income).

Референция: Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, *Financial Accounting*, Houghton Mifflin, Ch. 10.
Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, *The Analysis and Use of Financial Statements*, Wiley, 2003, Ch. 2.
Donald E. Kieso, Jerry J. Weygandt and Terry D. Warfield, *Intermediate Accounting*, Wiley, 2004, Ch. 16.

Тема 22: Отчет за паричните потоци

1. Разграничаване между основните компоненти – парични потоци от основна дейност (пряк и косвен метод), от инвестиционна дейност и от финансова дейност.

Референция: Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, *Financial Accounting*, Houghton Mifflin, Ch. 14.

Тема 23: Анализ на финансови коефициенти

1. Разграничаване между основните видове финансови коефициенти – ефективност, ликвидност, рентабилност, финансова автономност и др.
2. Обясняване и изчисляване на коефициентите в анализа на Дюпон (DuPont analysis).

Референция: Frank K. Reilly and Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, Dryden, 2003, Ch. 10.

Ч а с т п е т а
Оценка и приложение на финансови инструменти
(тегло в изпита: 20%)

Секция 1: Оценка на акции

Тема 24: Анализ на индустрията, определяне на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал (CAPM, APT и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Разграничение между основните модели за анализ на индустрията - анализ на търсенето, анализ на жизнения цикъл на индустрията, анализ на конкурентните предимства на дружеството и др.
2. Разграничение между основните концепции за оценка на риска при инвестирането в дадена индустрия.

3. Разграничение между 5^{те} конкурентни сили на Майкъл Портър, които формират корпоративната стратегия.
4. Изчисляване на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал - CAPM, APT и Bond yield method.
5. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 2.*
Michael E. Porter, *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance, The Free Press, 1998, Ch. 1.*
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 12 и 13. Класика и Стил.

Тема 25: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с едностепенен модел (модел на растеж на Гордън - Gordon growth model) и неговата приложимост.
3. Изчисляване на стойността на акция с двустепенен, Н-модел и тристепенен модел и тяхната приложимост.
4. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран купон.
5. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 2, 4.*

Тема 26: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF).
3. Интерпретиране как дивидентите, издаването на нови акции, обратното изкупуване и промяната в капиталовата структура влияят върху изчисляването на FCFE и FCFF.
4. Изчисляване и разграничаване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
5. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 3.*

Тема 27: Модел на пазарните множители (Price и Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals) и фактори, които оказват влияние върху тях.
4. Изчисляване на пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.
6. Изчисляване на PEG и неговото значение.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 3, 4.*
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 8. Класика и Стил.

Тема 28: Други модели за оценка на акции и особености на оценката на дружества, работещи в развиващи се пазари

1. *Определяне и разграничаване* на ситуации, в които моделът на остатъчната стойност (Residual Value) е приложим.
2. *Изчисляване* на остатъчната стойност на акциите.
3. *Обясняване* на методите за анализ на промените на съществени предположения в моделите за оценка на акции – анализ на чувствителността, анализ на сценариите, Монте Карло симулация.
4. *Разграничение между* използването на анализ на сценариите с корекция на паричните потоци на дружеството и корекция на дисконтовия фактор за отчитане на риска за дружествата, работещи в развиващи се пазари.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 3, 5.

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксирана доходност**Тема 29: Оценка на различни видове облигации**

1. *Обясняване* на връзка между лихвен процент, очаквана възвръщаемост и цената на облигацията.
2. *Изчисляване* стойността на обикновени облигации.
3. *Изчисляване* стойността на облигации с нулев купон.
4. *Изчисляване* стойността на облигации с плаващ купон.
5. *Обясняване и интерпретация* на модела за оценка на облигации с вградени опции (Bonds with embedded options).

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 2, 4, 9. Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.

Тема 30: Специфични фактори при оценка на определени видове облигации

1. *Обясняване* на специфични фактори, влияещи върху оценката на държавни ценни книжа.
2. *Обясняване* на специфични фактори, влияещи върху оценката на общински облигации.
3. *Обясняване* на специфични фактори, влияещи върху оценката на ипотечни облигации.
4. *Обясняване* на специфични фактори, влияещи върху оценката на структурирани продукти.
5. *Обясняване* на специфични фактори, влияещи върху оценката на хибридни инструменти.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 10, 15.

Секция 3: Оценка на деривативни инструменти**Тема 31: Суапове**

1. *Изчисляване* на стойността на лихвен суап.
2. *Изчисляване* на стойността на валутен суап.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 5.

Тема 32: Опции. Модели за оценка на опции, фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. *Обясняване и разграничение между* моделите за оценка на опции - биномен модел и модел на Black-Scholes-Merton.
2. *Обясняване* на основните фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви).

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003, Ch. 4. Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Тема 33: Фючърси и форуърди

1. *Изчисляване* на стойността на форуърд.
2. *Изчисляване* на стойността на фючърс.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3. Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Ч а с т ш е с т а
Корпоративни финанси и проектно финансиране
(тегло в изпита: 5%)

Тема 34: Избор на инвестиционни проекти. Капиталова структура

1. Обясняване на принципа на капиталовото бюджетиране.
2. Определяне на приложим дисконтов фактор. Изчисляване на бета с ливъридж/без ливъридж.
3. Определяне на ефекта от инфлацията върху анализа; ефекта от избрания метод на амортизация.
4. Изчисляване на методи за оценка на финансовата ефективност на инвестиционни проекти.
  - 4.1. Нетна настояща стойност (NPV)
  - 4.2. Вътрешна норма на възвръщаемост (IRR)
  - 4.3. Период на изплащане (Payback period)
  - 4.4. Дисконтиран период на изплащане (Discounted payback period)
  - 4.5. Индекс на рентабилността (PI)
5. Определяне на инвестиционен проект в ситуация на:
  - 5.1. Независими и изключващи се проекти (Independent versus mutually exclusive projects)
  - 5.2. Последователни проекти (Project sequencing)
  - 5.3. Неограничени ресурси и ограничен бюджет (Unlimited funds versus capital rationing)
  - 5.4. Изключващи се проекти с различна продължителност (Mutually exclusive projects with unequal lives)
6. Обясняване и разграничаване на предимствата и недостатъците на различните методи за капиталово бюджетиране.
7. Определяне на бизнес риска, оперативния риск и финансовия риск.
8. Обясняване и интерпретиране на капиталовата структура на дружество.
9. Изчисляване на степента на оперативен ливъридж, финансов ливъридж и общ ливъридж.
10. Изчисляване на среднопретеглената цена на капитала. Алтернативни методи за определяне на теглата в капиталовата структура, вкл. целева капиталова структура (Target capital structure).
11. Обясняване на схемата на пределната цена на капитала (Marginal cost of capital schedule).

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002.
Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., *Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2008.

Тема 35: Дивидентна политика

1. Обясняване на дивидентната политика на дружеството - парични дивиденди (Cash dividends), увеличение на акционерния капитал със собствени средства (Stock dividends), сплитове (Stock splits), обратни изкупувания (Shares repurchase/buyback) и техните ефекти върху акционерите.
2. Определяне на фактори, които определят дивидентната политика.
3. Определяне на ефекта от обратно изкупуване, когато изкупуването се извършва със заемни средства и цената (след данъци) на дълга е по-висока (по-ниска) от съотношението печалба/цена на акция.
4. Определяне на ефекта върху нетната балансова стойност на акция при обратно изкупуване, при което пазарната цена е под (над) нетната балансова стойност на акция.
5. Обясняване на теориите за предпочитанията на инвеститорите относно дивидентната политика (Irrelevance theory, Bird-in-the-hand, Tax aversion theories).

Референция: Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., *Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2008.

Тема 36: Сливания и придобивания (Mergers and Acquisitions)

1. Обясняване на типовете сливания и придобивания.
2. Обясняване на причините за придобивания и сливания.
3. Обясняване на видовете защитни тактики (Pre-offer and post-offer takeover defense mechanisms).

4. Изчисляване на печалбата, нетната настояща стойност (NPV) и разходите от сливания при използване на парични средства или акции.
5. Изчисляване на разпределението на печалбите между акционерите на придобиващата и придобитата компания.
6. Обясняване и разграничаване на често цитирани, но необосновани причини за придобивания и сливания.

Референция: R.A. Brealey, S.C. Meyers, and F. Allen, *Principles of Corporate Finance*, McGraw-Hill Irwin, 2006, Ch. 32.

Тема 37: Преобразувания

1. Обясняване на типовете преобразувания (Divestitures, Equity carve-outs, Spin-offs, Split-offs и Liquidation).
2. Обясняване и разграничаване на основните причини и често срещани грешки за предприемане на преобразувания.

Референция: Patrick A. Gaughan, *Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings*, Wiley, 2002, Ch. 10.

Ч а с т с е д м а

Управление на портфейли (тегло в изпита: 20%)

Тема 38: Основни принципи и теории при управлението на портфейли

1. Обясняване на процеса по управлението на портфейли.
2. Обясняване и интерпретиране на инвестиционни цели и ограничения.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 2.

Тема 39: Въведение в управлението на портфейли

1. Обясняване на рискова (не)толерантност.
2. Обясняване на портфейлната теория на Марковиц. Обясняване и разграничаване на компоненти на портфейлния риск.
3. Обясняване, изчисляване и интерпретиране на очаквана доходност. Вариация и стандартно отклонение. Ковариация и корелация. Ефективна граница (Markowitz Efficient Frontier). Оптимален портфейл.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 7.

Тема 40: Въведение в управлението на портфейли

1. Обясняване на CML – capital market line. Пазарен портфейл. Систематичен и несистематичен риск. CAPM – capital asset pricing model (SML). Разлика между CML и SML.
2. Обясняване на многофакторни модели.
3. Обясняване и разграничаване на типове управление на портфейл. Бенчмарк анализи.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 8.

Тема 41: Управление на индивидуални портфейли

1. Обясняване на склонност към поемане на риск. Определяне на поведенчески профил и типове инвеститори.
2. Определяне и интерпретация на инвестиционни цели на индивидуален клиент.
3. Определяне на инвестиционна политика на клиент (Investment policy statement).
4. Обясняване и разграничаване между различните типове инвеститори – предприемач, мениджър, инвеститор.

5. Обясняване на взаимовръзката между инвестиции и възраст.
6. Обясняване на значението на човешкия капитал и разпределението на активи. (Human Capital Investing).

Референция: John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.
Jean L. P. Brunel, *Integrated Wealth Management: The New Direction for Portfolio Managers*, 2nd edition.

Тема 42: Управление на институционални портфейли

1. Обяснение и разграничаване между управлението на портфейли за пенсионни дружества, животозастрахователни компании, общозастрахователни компании, банки.
2. Определяне на инвестиционна политика на институционален инвеститор (IPS).

Референция: John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

Тема 43: Оценка на представянето на портфейл

1. Изчисляване и интерпретация на коефициент на Шарп, Алфа, Коефициент на Трейнър.
2. Изчисляване и интерпретация на Сортино коефициент.

Референция: John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

Тема 44: Приложение на стратегии с фючърси и форуърди

1. Обясняване на коригиране на портфейл (акции, облигации) (Portfolio adjustment).
2. Определяне на авансово инвестиране.
3. Определяне и изчисляване на валутен хедж.
4. Обясняване на ограниченията при хеджиране.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003.

ЛИТЕРАТУРА

за подготовка за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант

1. Боди, Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал.. Инвестиции. Натурела.
2. Петранов, С. Инвестиции. Класика и Стил.
3. Мишкин, Ф. Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Отворено общество;
4. Младенов М., Пари. Банки. Кредит. Тракия М, 2009.
5. Michael Parkin, *Economics*, Addison Wesley, 2005.
6. Bruno Solnik & Dennis McLeavy, *Global Investments*, Addison Wesley, 2004.
7. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., *Investments*, Prentice Hall International.
8. Bruno Solnik and Dennis McLeavey, *International Investments*, AIMR, 2004.
9. Frank J. Fabozzi, *Fixed Income Securities*, Wiley, 2002.
10. Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, *The Analysis and Use of Financial Statements*, Wiley, 2003.
11. Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, *Financial Accounting*, Houghton Mifflin.
12. Donald E. Kieso, Jerry J. Weygandt and Terry D. Warfield, *Intermediate Accounting*, Wiley, 2004.
13. Frank K. Reilly and Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, Dryden, 2003.
14. J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002.
15. Michael E. Porter, *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*, The Free Press, 1998.
16. Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004.
17. Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003.

18. Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., Corporate Finance, McGraw-Hill, 2008.
19. R.A. Brealey, S.C. Meyers, and F. Allen, Principles of Corporate Finance, McGraw-Hill Irwin, 2006.
20. Patrick A. Gaughan, Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings, Wiley, 2002.
21. Frank K. Reilly & Keith C. Brown, Investment Analysis and Portfolio Management, South-Western, 2005.;
22. John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process, 3rd edition, 2007.
23. Jean L. P. Brunel, Integrated Wealth Management: The New Direction for Portfolio Managers, 2nd edition.

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа
2. Закон срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти
3. Закон за Комисията за финансов надзор
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел
5. Закон за пазарите на финансови инструменти
6. Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране
7. **Регламент (ЕО) № 809/2004** на Комисията от 29 април 2004 година относно прилагането на Директива 2003/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на информацията, съдържаща се в проспектите, както и формата, включването чрез препратка и публикуването на подобни проспекти и разпространяването на реклами дружества и другите емитенти на ценни книжа
8. **Регламент (ЕО) № 1287/2006** на Комисията от 10 август 2006 година за прилагане на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на задълженията за водене на регистри за инвестиционните посредници, отчитането на сделките, прозрачността на пазара, допускането на финансови инструменти за търгуване, както и за определените понятия за целите на тази директива
9. **Регламент (ЕО) № 1060/2009** на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно агенциите за кредитен рейтинг
10. **Наредба от 17.12.1997 г.** за минималното съдържание на пълномощно за представителство на акционер в общото събрание на дружество, чиито акции са били предмет на публично предлагане
11. **Наредба № 2** за проспектите при публичното предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа
12. **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации относно ценни книжа, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност
13. **Наредба № 8** за Централния депозитар на ценни книжа
14. **Наредба № 11** за лицензите за извършване на дейност като регулиран пазар, за организиране на многостранна система за търговия, за извършване на дейност като инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество и дружество със специална инвестиционна цел
15. **Наредба № 13** за търгово предлагане за закупуване и замяна на акции
16. **Наредба № 15** за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства
17. **Наредба № 16** за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на ценни книжа
18. **Наредба № 22** за условията и реда за вписване и отписване на публични дружества, други емитенти на ценни книжа и емисии ценни книжа в регистъра на Комисията за финансов надзор
19. **Наредба № 23** за условията и реда за оценка на клиентските активи
20. **Наредба № 35** за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници
21. **Наредба № 37** за признаване на приетите пазарни практики
22. **Наредба № 38** за изискванията към дейността на инвестиционните посредници
23. **Наредба № 39** за разкриване на дялово участие в публично дружество
24. **Наредба № 41** за изискванията към съдържанието на обосновката на цената на акциите на публично дружество, включително към прилагането на оценъчни методи, в случаите на преобразуване, договор за съвместно предприятие и търгово предлагане

25. Наредба № 44 от 20 октомври 2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, инвестиционните дружества от затворен тип и управляващите дружества
26. Правилник на „Българска фондова борса – София“ АД
27. Правилник на „Централен депозитар“ АД
28. Правилник за устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа

***Забележка:** Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.*

Референциите към всяка тема имат препоръчителен характер и не ограничават кандидатите в използването на допълнителна литература, а имат за цел единствено да подпомогнат подготовката.

В част от темите са използвани ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

<i><u>Ключова дума</u></i>	<i><u>Действие</u></i>
Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин
Определяне	Да се стигне до решение в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за
Изброяване	Да се изброи

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант е приет с решение от 3 октомври 2014 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.